

สรุปสาระสำคัญ
การประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี
ครั้งที่ ๒

ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑๖-๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

คำนำ

มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีได้รับพระราชานุญาตจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรคัดเลือกครูผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่ชีวิตลูกศิษย์และมีคุณูปการต่อวงการศึกษามาจาก ๑๑ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และติมอร์-เลสเต โดยดำเนินการคัดเลือกทุก ๒ ปี

มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีตระหนักดีว่า “ครูทุกคนเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าของสังคม” ดังนั้นในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ จึงเน้นในเรื่อง “After-sell Services” เพราะเมื่อการรับรางวัลได้จบลงแล้วหมายถึงจุดเริ่มต้นของการแบ่งความรู้ที่สำคัญยิ่งนี้จะเริ่มต้น การประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี เป็นเวทีที่มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีจัดขึ้น เพื่อให้เป็นเวทีแห่งการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี โดยการประชุมนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งนี้ เป็นครั้งที่ ๒

เวทีของการประชุมนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีเป็นเวทีที่ครูทุกคนจะได้รับการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีในรุ่นก่อนหน้า ทั้งผลงานที่ทำก่อนและหลังจากการรับรางวัล รวมถึงกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจะช่วยให้ครูได้ศึกษาและสร้างแนวทางของการเป็นครูที่เปลี่ยนแปลงชีวิตของลูกศิษย์ได้ต่อไป นอกจากนี้ ครูที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ยังจะได้มีโอกาสรับฟังปาฐกถาพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศถึง ๓ ท่านใน ๓ หัวข้อ ซึ่งทุกท่านเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและยกระดับการศึกษาในประเทศของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้ ประสบการณ์ และบทเรียนจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในการประชุมนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นทั้งแรงบันดาลใจและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ครูทุกคนจะสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีจึงได้จัดทำสรุปสาระสำคัญการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒ ขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ขยายผลไปยังครูที่สนใจได้นำไปปรับใช้ประโยชน์ต่อไป

(ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร)

ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กำหนดการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๖ - ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร	ง
การกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒ โดย ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี	๑
ปาฐกถาพิเศษ ๑ (Keynote Session I)	๓
“Teach with Purpose and Passion – Make a Difference” โดย Mrs. Chuan-Lim Yen Ching Deputy Director General กระทรวงศึกษา ประเทศสิงคโปร์ ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓	
ปาฐกถาพิเศษ ๒ (Keynote Session II)	๘
“Future Education: Best Practice from Southeast Asia Creative Camp” โดย Dr. Gatot Priowirjanto, SEAMEO Indonesian Centre Coordinator (SEA-ICC), Indonesia ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓	
ปาฐกถาพิเศษ ๓ (Keynote Session III)	๑๑
“Learning: How Teachers Help Students Become Better Learners” โดย Prof. Juan Miguel Luz, President, Quality Education Design (QED), Philippines ณ ห้องโลตัส สวีท ๑ - ๔ ชั้น ๒๒	
การอภิปราย (Panel Session)	
• การอภิปรายช่วงที่ ๑ การมีส่วนร่วมของชุมชน	๑๗
ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๑ (สปป.ลาว ฟิลิปปินส์ ติมอร์-เลสเต) ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓	
• การอภิปรายช่วงที่ ๒ กลุ่มเน้นการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑	๒๓
ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๒ (บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม) ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓	
• การอภิปรายช่วงที่ ๓ การสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน	๓๑
ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๓ (กัมพูชา อินโดนีเซีย) ณ ห้องโลตัส สวีท ๑ - ๔ ชั้น ๒๒	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Show and Share Session)

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๑

- กลุ่มที่ ๑ ประเทศ สปป. ลาว ห้อง โลดส์ ๙ ชั้น ๒๒ ๓๕
- กลุ่มที่ ๒ ประเทศสิงคโปร์ ห้อง โลดส์ ๑๐ ชั้น ๒๒ ๓๗
- กลุ่มที่ ๓ ประเทศไทย ห้อง โลดส์ ๑๑ ชั้น ๒๒ ๔๑
- กลุ่มที่ ๔ ประเทศมาเลเซีย ห้อง โลดส์ ๑๒ ชั้น ๒๒ ๔๕

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๒

- กลุ่มที่ ๑ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ห้อง โลดส์ ๙ ชั้น ๒๒ ๔๘
- กลุ่มที่ ๒ ประเทศติมอร์-เลสเต ห้อง โลดส์ ๑๐ ชั้น ๒๒ ๕๑
- กลุ่มที่ ๓ ประเทศฟิลิปปินส์ ห้อง โลดส์ ๑๑ ชั้น ๒๒ ๕๔

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๓

- กลุ่มที่ ๑ ประเทศ กัมพูชา ห้อง โลดส์ ๑๑ ชั้น ๒๒ ๕๗
- กลุ่มที่ ๒ ประเทศอินโดนีเซีย ห้อง โลดส์ ๑๐ ชั้น ๒๒ ๕๙
- กลุ่มที่ ๓ ประเทศเวียดนาม ห้อง โลดส์ ๑๑ ชั้น ๒๒ ๖๓

กำหนดการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒

วันที่ ๑๖ - ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร

วัน-เวลา	กิจกรรม
วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒	
๑๐.๔๐ – ๑๐.๕๐ น.	ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒
๑๐.๕๐ – ๑๑.๓๐ น.	ปาฐกถาพิเศษ ๑ Keynote Session I “Teach with Purpose and Passion – Make a Difference” โดย Mrs. Chuan-Lim Yen Ching Deputy Director General กระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓
๑๑.๓๐ – ๑๒.๓๐ น.	การอภิปรายช่วงที่ ๑ การมีส่วนร่วมของชุมชน ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๑ (สปป.ลาว ฟิลิปปินส์ ติมอร์-เลสเต) ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓
๑๓.๓๐ – ๑๔.๑๐ น.	ปาฐกถาพิเศษ ๒ Keynote Session II “Future Education: Best Practice from Southeast Asia Creative Camp” โดย Dr. Gatot Priowirjanto, SEAMEO Indonesian Centre Coordinator (SEA-ICC), Indonesia ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓
๑๔.๑๐ – ๑๕.๑๐ น.	การอภิปรายช่วงที่ ๒ กลุ่มที่เน้นการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๒ (บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย สิงคโปร์) ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓
๑๕.๑๐ – ๑๕.๓๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.	การอภิปรายช่วงที่ ๒ กลุ่มที่เน้นการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ (ต่อ) ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๒ (ไทย เวียดนาม) ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓

วัน-เวลา	กิจกรรม
วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒	
๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.	สะท้อนความคิดจากการประชุมวิชาการวันแรก
๐๙.๐๐ – ๐๙.๔๐ น.	ปาฐกถาพิเศษ ๓ Keynote Session III “Learning: How Teachers Help Students Become Better Learners” โดย Prof. Juan Miguel Luz, President, Quality Education Design (QED), Philippines ณ ห้องโถงโลตัส สวีท ๑ – ๔ ชั้น ๒๒
๙.๔๐ – ๑๐.๒๐ น.	การอภิปรายช่วงที่ ๓ กลุ่มที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครุรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ปี ๒๕๖๐ กลุ่มที่ ๓ (กัมพูชา อินโดนีเซีย) ณ ห้องโถงโลตัส สวีท ๑ – ๔ ชั้น ๒๒
๑๐.๒๐ – ๑๐.๓๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๓๕ – ๑๒.๐๐ น.	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๑ Show and Share Session [S1] ● กลุ่มที่ ๑ ประเทศ สปป. ลาว ห้อง โถง โลตัส ๑ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๒ ประเทศสิงคโปร์ ห้อง โถง โลตัส ๒ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๓ ประเทศไทย ห้อง โถง โลตัส ๓ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๔ ประเทศมาเลเซีย ห้อง โถง โลตัส ๔ ชั้น ๒๒
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๒ Show and Share Session [S2] ● กลุ่มที่ ๑ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ห้อง โถง โลตัส ๑ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๒ ประเทศติมอร์-เลสเต ห้อง โถง โลตัส ๒ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๓ ประเทศฟิลิปปินส์ ห้อง โถง โลตัส ๓ ชั้น ๒๒
๑๔.๓๐ – ๑๔.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๔.๔๕ – ๑๖.๑๕ น.	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ช่วงที่ ๓ Show and Share Session [S3] ● กลุ่มที่ ๑ ประเทศ กัมพูชา ห้อง โถง โลตัส ● กลุ่มที่ ๒ ประเทศอินโดนีเซีย ห้อง โถง โลตัส ๒ ชั้น ๒๒ ● กลุ่มที่ ๓ ประเทศเวียดนาม ห้อง โถง โลตัส ๓ ชั้น ๒๒
๑๖.๓๐ – ๑๗.๓๐ น.	สรุปผลการอภิปราย (สำหรับครุรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ปี ๒๕๖๐)

การกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒
โดย ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี
วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๔๐-๑๐.๕๐ น.
ห้องประชุม World Ballroom ชั้น ๒๓

ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒ และครูทุกคนควรตระหนักถึงคุณค่าที่สำคัญยิ่งของครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี “ครูทุกคนเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าของสังคม” และเมื่อการรับรางวัลได้จบลง จุดเริ่มต้นของการแบ่งความรู้ที่สำคัญยิ่งนี้จะเริ่มต้น เพื่อแบ่งปันความรู้ร่วมกันกับครูอีกหลายร้อยท่านในการประชุมวิชาการรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี

การประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ ๒ นี้ ครูทุกคนจะได้รับการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีในรุ่นก่อนหน้า ทั้งผลงานที่ทำก่อนและหลังการรับรางวัล นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการจากครูที่ได้รับรางวัล ซึ่งจะช่วยให้ครูได้ศึกษาและสร้างแนวทางการเป็นครูที่เปลี่ยนแปลงชีวิตของลูกศิษย์ได้ต่อไป เช่น ครูรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี รุ่นแรก ที่สอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (IT) ได้มีโครงการร่วมกัน และแสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ไม่ได้จำกัดแค่ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ยังได้ใช้เทคโนโลยีที่มีในชั้นเรียนมากระตุ้นให้นักเรียนได้ทำโครงการร่วมกันกับนักเรียน “ต่างประเทศ” หรือแม้กระทั่ง “ต่างทวีป” นอกจากนี้ ครั้งหนึ่งได้เคยมีโอกาสนสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างนักเรียนในชั้นเรียนที่ทำโครงการกับนักเรียนจากประเทศจอร์เจียว่านักเรียนสามารถติดต่อพูดคุยกับนักเรียนชาวจอร์เจียได้อย่างไร ในเมื่อนักเรียนเองก็พูดหรือเขียนภาษาจอร์เจียไม่ได้ และได้คำตอบที่น่ารักมาว่า ใช้โปรแกรมแปลภาษาของกูเกิ้ล (Google Translate)

นอกจากประสบการณ์และเรื่องราวที่น่าสนใจเหล่านี้แล้ว ครูที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้นี้ยังจะได้มีโอกาสรับฟังปาฐกถาพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศถึง ๓ ท่านใน ๓ หัวข้อ ซึ่งทุกท่านเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและยกระดับการศึกษาในประเทศของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ท้ายที่สุด งานประชุมวิชาการนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีนี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อให้ครูทุกท่านได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดสินทรัพย์ความรู้ เพื่อนำไปต่อยอดและพัฒนาต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และขอเชิญ คุณฉั่ว เยน ชิง (Mrs. Chuan-Lim Yen Ching) มาปาฐกถาพิเศษแก่ผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่านในโอกาสต่อไป

ปาฐกถาพิเศษ ๑ (Keynote Session I)

“Teach with Purpose and Passion – Make a Difference”

โดย Mrs. Chuan-Lim Yen Ching, รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสิงคโปร์

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๕๐ - ๑๑.๓๐ น.

ห้องประชุม World Ballroom ชั้น ๒๓

คุณฉั่ว เย็น ชิง (Mrs. Chuan-Lim Yen Ching) ผู้มีบทบาทในการพัฒนาครูในประเทศสิงคโปร์ ได้ให้แง่คิดว่าการได้รับรางวัลคือการได้รับภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ ครูที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ในฐานะที่เป็นผู้นำครู จะต้องสร้างความเปลี่ยนแปลงกับครูคนอื่นและลูกศิษย์ จะต้องมีความหมายและแรงบันดาลใจ และสร้างอนาคตให้แก่เด็กเรียน

“ การทำงานในฐานะนักการศึกษา จะต้องปฏิบัติงานอย่างมีความหมาย
และมีใจรักในการทำงาน เราต้องตั้งคำถามกับตัวเองอยู่เสมอว่า
เพราะอะไรเราจึงทำงานนี้อยู่”

คุณฉั่ว ใช้ริบบิ้นสองเส้นเพื่อให้เห็นภาพ โดยได้บอกครูสิงคโปร์อยู่เสมอว่าการทำงานเหมือนริบบิ้นสองเส้นที่คล้องกัน ริบบิ้นเส้นแรกเปรียบเสมือนตัวตนของครู ริบบิ้นเส้นที่สองเปรียบเสมือนองค์กรที่ครูทำงาน ทั้งสองอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จะต้องรวมกันเป็นหนึ่งเดียวจึงจะทำให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุผลได้

ในฐานะครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี ท่านควรตั้งเป้าหมายว่าจะเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนของนักเรียน ปรับตัวให้ค่านิยมของตนเองสอดคล้องกับโรงเรียน ครูผู้ได้รับรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรีไม่ว่าอยู่แห่งใดควรระลึกไว้เสมอว่า เราคือครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่เพื่อนครูด้วยกันและนักเรียนของเราด้วย นอกจากนี้เราควรมีความเชื่อว่าการศึกษาคือสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ได้รับการศึกษาหลุดพ้นจากความยากจน อยู่ที่ว่าพวกเรากล้าที่จะออกจากจุดสุขสบายของตัวเอง (Comfort Zone) เพื่อนำมาการศึกษาให้สามารถช่วยผู้คนได้เช่นนั้นหรือไม่

ที่สิงคโปร์ เด็กๆ ชั้นมัธยมศึกษาที่จะเข้าเรียนต่อสายอาชีพ จะมีโอกาสสอบคัดเลือกได้เพียงครั้งเดียว เด็กที่สอบไม่ผ่านจะไม่สามารถเข้าเรียนได้ **คุณฉั่ว**มุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาได้นำเรื่องดังกล่าวไปปรึกษากับรัฐมนตรีว่าการทำโครงการ North Light School เพื่อแก้ปัญหานี้ ทุกคนมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยากมาก แต่ **คุณฉั่ว**ตัดสินใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำให้สำเร็จ จึงได้เปิดรับสมัครครูที่มีจิตอาสาที่ยินดีช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวเข้าร่วมโครงการ ในตอนแรกเธอกังวลว่าจะมีครูเข้าร่วมโครงการน้อย แต่เมื่อเปิดรับสมัครปรากฏว่ามีครูสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากถึง ๑๕๐ คน ซึ่งมากกว่าที่คาดหวังไว้อย่างมาก แสดงให้เห็นถึงจิตใจเสียสละเพื่อนักเรียนของคุณครูเหล่านี้อย่างชัดเจน และหมายถึงว่านักเรียนในโรงเรียนจะได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูอย่างเต็มที่ด้วย

คุณฉั่วสอนนักเรียนของเธอว่า **ฟ้ายังมีแดด ไคร่ฟ้ายังมีฝน** เช่น มีเด็กคนหนึ่งมีความฝันอยากเป็นนักออกแบบกราฟิก (Graphic designer) แต่สอบไม่ผ่าน **คุณฉั่ว**จึงได้ไปปรึกษาครูศิลปะที่โรงเรียน ซึ่งให้คำแนะนำว่าความฝันอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ แต่เด็กคนนี้จะต้องมีความรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ที่เพียงพอด้วย และมีความสามารถทางการออกแบบที่ดีเยี่ยม Abdallah ตั้งใจฝึกฝนตนเองอย่างหนักจนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนโพลีเทคนิคตามที่ตั้งใจไว้ได้ ทำให้ความฝันในการเป็นนักออกแบบของเขาเป็นจริงในที่สุด และนำพาเขาไปสู่ความสำเร็จในอาชีพดังกล่าวอย่างสูงสุด เขาได้รับการยกย่องจากนายกรัฐมนตรีของสิงคโปร์ในวันชาติ และได้มีโอกาสไปเสนองานออกแบบให้กับลูกค้าต่างชาติ

คุณฉั่วได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่แสดงถึงจิตวิญญาณของความเป็นครู

เหตุการณ์แรก นักเรียนคนหนึ่งโทรศัพท์มือถือหาย ครูจึงให้นักเรียนทุกคนหลับตาและครูก็เดินไปค้นกระเป๋าของนักเรียนทีละใบ จนไปเจอโทรศัพท์มือถือในกระเป๋าของนักเรียนชาย ครูประกาศในห้องว่าเจอโทรศัพท์มือถือที่หายแล้ว แต่ไม่ได้กล่าวโทษนักเรียนคนดังกล่าวแต่อย่างใด ต่อมาครูและนักเรียนชายมีโอกาสได้เจอกันอีกครั้ง นักเรียนชายเดินเข้าไปทักคุณครูของเขาและถามว่าจำเขาได้หรือไม่ แต่ครูตอบว่าจำไม่ได้ เขาจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ทำให้เขาจำครูของเขาได้ไม่เคยลืม และคิดเสมอว่าสิ่งที่ครูทำเป็นการให้โอกาสเขา ในขณะที่ครูตอบว่าครูเองก็รู้ว่าใครเป็นคนขโมยโทรศัพท์มือถือ เพราะครูก็หลับตาเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้โอกาสแก่นักเรียนและการมีจิตวิญญาณความเป็นครูทุกขณะจิต

เหตุการณ์ที่สอง ครูสอนศิลปะท่านหนึ่งได้ให้นักเรียนดูรูปภาพ “คำคืนที่เต็มไปด้วยดวงดาว (Starry Night)” ของวินเซนต์แวนโก๊ะ (Van Gogh) ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะเห็นภาพนี้เป็นสีน้ำเงินและสีเหลือง แต่นักเรียนคนหนึ่งเห็นสีเขียว โดยให้เหตุผลว่าสีน้ำเงินและสีเหลืองรวมกันเป็นสีเขียว ครูชื่นชม พร้อมกับสอน

ให้นักเรียนทุกคนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจและยอมรับในความคิดที่แตกต่าง และทำให้นักเรียนกล้าที่จะมีความคิดสร้างสรรค์และสนุกสนานกับการเรียน

คุณฉั่วย้ำว่า นอกจากการมีจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้ว ครูยังต้องมีความทุ่มเท โดยได้ยกตัวอย่างของครู Francis Tang ครูสอนพลศึกษาที่ต้องรับมือกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากถึง ๑๔ คน ในชั้นเรียน แต่ก็ไม่เคยมองว่าเป็นอุปสรรคในการสอน ด้วยความเชื่อที่ว่า ความบกพร่องทางร่างกายไม่สามารถสกัดกั้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ และพยายามทำให้เด็กทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม โดยปรับวิธีการสอนตามลักษณะของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่มีปัญหาในการฟัง เขาจะพูดประโยคสั้นๆ และใช้ท่าทางประกอบ ส่วนนักเรียนที่เป็นออทิสติก จะสร้างเป้าหมายระยะสั้น แบ่งย่อยจุดมุ่งหมายออกเป็นขั้นย่อยๆ เพื่อให้พวกเขาสามารถบรรลุผลได้ทีละขั้นอย่างภาคภูมิใจ ทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน และเขายังให้นักเรียนจับคู่กันทำกิจกรรม ให้เกิดชั้นเรียนแบบช่วยเหลือกัน เรียนรู้จากกันและกัน และทำให้เด็กนักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น ซึ่งครู Francis Chang บอกว่าผลลัพธ์ที่ได้เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญที่ทำให้อยากทำให้ดีขึ้นๆ ต่อไป

คุณฉั่วเปรียบเทียบว่า หากชีวิตของเราเหมือนกระดาศที่ถูกพับและตัดให้เป็นรูปร่างต่างๆ กันได้ เช่นเดียวกัน ชีวิตก็ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ช่วงเวลาเลวร้ายที่ผ่านเข้ามาไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป ไม่นานเรื่องเลวร้ายก็จะผ่านพ้นไป และถูกแทนที่ด้วยช่วงเวลาที่ดีในที่สุด หากเปรียบครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธเหมือนดินสอที่จะสามารถใช้เขียนได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในมือเรา ดังนั้น หากเราต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ต้องกล้าที่จะขีดเขียนเรื่องราวให้เกิดขึ้น แม่ดินสอที่ถูกใช้ไปจะทุลง แต่ก็ถูกเหลาให้แหลมคมขึ้นมาใหม่ได้ ชีวิตเราก็ต้องลับให้คมอยู่เสมอ แม้จะบาดเจ็บเปรียบเหมือนจากการถูกลบคมแต่จะทำให้เราเป็นคนที่เข้มแข็งขึ้น หากพลั้งพลาดเขียนผิดไป ก็ยังมียางลบให้แก้ไขได้เสมอ ชีวิตเราก็สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้เสมอเช่นกัน

A Parable of the Pencil

The Pencil Maker told the pencil, just before putting him into the box. "There are 5 things you need to know before I send you out into the world. Always remember them and never forget, and you will become the best pencil you can be.

1. *You will be able to do many great things, but only if you allow yourself to be held in someone's hand.*
2. *You will experience a painful sharpening from time to time, but you'll need it to become a better pencil.*
3. *You will be able to correct any mistakes you might make.*
4. *The most important part of you will always be what's inside.*
5. *On every surface you are used on, you must leave your mark. No matter the condition, you must continue to write."*

The pencil understood and promised to remember, and went into the box with **purpose in his heart.**

คุณฉั่วกล่าวถึงทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ว่า ลำดับขั้นที่สูงสุดในปริมาตรคือ ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต แต่สำหรับคนที่เป็นครูแล้ว จุดสูงสุดของครูคือ การช่วยให้ผู้อื่นมีชีวิตที่สมบูรณ์ ดังนั้นการสอนจึงเปรียบเสมือนการสร้างงานหัตถกรรม ซึ่งครูไม่ใช่เพียงแค่ผู้สอน แต่สามารถเปลี่ยนชีวิตของนักเรียนได้ สิ่งที่คุณฉั่ว เล่าเป็นตัวอย่างที่ให้คุณคิดว่า ในฐานะคนเป็นครูเมื่อใดก็ตามที่นักเรียนหมดหวัง ครูมีหน้าที่ที่จะสร้างความหวังใหม่ให้แก่ นักเรียน และสอนให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความคิดและทัศนคติที่ดี ครูควรร่วมกันแบ่งปันความรู้เพราะยิ่งเราได้แบ่งปันความรู้กันมากเท่าไร เด็กก็จะได้รับประโยชน์เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ครูหลายคนแสดงให้เห็นแล้วว่า สิ่งที่เรามองว่าทำไม่ได้ (I can't) สามารถกลายเป็นสิ่งที่เราทำได้ (I can) เพียงแค่เราเปลี่ยนมุมมอง มุ่งมั่นที่จะพาเด็กๆ ไปให้ถึงฝัน ดังนั้น การมีทัศนคติที่ถูกต้องว่าเราสามารถทำได้ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

คุณฉั่วย้ำว่าการเปลี่ยนแปลงถูกใช้ที่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีผู้กล้าที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นก่อน

“ในการสร้างความแตกต่างเราไม่จำเป็นต้องตะโกนออกไปให้เสียงดัง
จนทุกคนได้ยิน แต่ต้องอาศัยความกล้าหาญพอที่จะแค่กระซิบบอก
ตัวเองว่า พรุ่งนี้ฉันจะทำให้ดีขึ้น”

คุณฉั่วได้ทิ้งท้ายไว้ว่า PMCA เกิดจากตัวอักษรสี่ตัว คือ P (Purpose and passion) หมายถึงเป้าหมายและความปรารถนาอย่างแรงกล้า M (Make every moment is a teachable moment) หมายถึงทำให้ทุกช่วงเวลาเป็นโอกาสในการสอน C (Continual learning is key) หมายถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญ และ A (Affirmation and perseverance in the journey of teaching lives) หมายถึงความยืนหยัดและความเพียร

ปาฐกถาพิเศษ ๒ (Keynote Session II)

“Future Education: Best Practice from Southeast Asia Creative Camp”

โดย Dr. Gatot Priowirjanto, SEAMEO Indonesian Centre Coordinator, Indonesia

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๔.๑๐ น.

ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓

ดร. กาโต้ะ ปรีโอวิจันโต (Dr. Gatot Priowirjanto) ได้ยกตัวอย่างว่าห้องเรียนในช่วง ๕๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๓ แทบจะไม่มี ความแตกต่างกัน โดยมีครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ใน ๑ ห้องเรียนประกอบด้วยครู ๑ คน กระดานดำ ๑ แผ่น นักเรียนประมาณ ๑๐-๓๐ คน และหนังสือเรียน แต่ในปัจจุบัน ห้องเรียนได้เปลี่ยนรูปแบบไปสู่การศึกษาไร้พรมแดน (Cross Border Education) เราสามารถ เรียนทางไกลจากที่ไหนก็ได้ โดยแนวคิดของการเรียนข้ามพรมแดนที่สำคัญ คือ ลงทุนต่ำ ใช้ดิจิทัลแทนหนังสือ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน การเข้าถึงได้ตลอดเวลา เชื่อมต่อได้ทุกที่ นักเรียนสามารถเรียนจากที่ไหนก็ได้ บทเรียนสามารถย่อมาอยู่ได้ในโทรศัพท์มือถือเครื่องเพียงเดียว สามารถถ่ายโอนข้อมูลให้กันได้อย่างรวดเร็ว และครูสามารถตรวจงานของนักเรียนได้ทุกเวลา ดังนั้น นักเรียนไม่จำกัดแค่ในห้องเรียน ในการเรียนการสอน ครั้งหนึ่งจึงสามารถเพิ่มขึ้นจาก ๕๐ คน เป็น ๑,๐๐๐ ได้

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ โดยเน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ เทคโนโลยีเสมือนผสมผสานโลกแห่งความจริง (AR) และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) โพรคมนาคมไร้สาย ส่งผลให้ผู้คนเมืองใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้โดยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และคุณภาพของสิ่งนี้ก็ดีขึ้นตลอดเวลา คนรุ่นใหม่จึงสามารถเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาผนวกกับการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครูจึงต้องพยายามปรับตัว เรียนรู้เทคโนโลยี และคิดค้นวิธีการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้มีความสนุกสนานและน่าสนใจ

โครงการค่ายสร้างสรรค์ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ (SEA Creative Camp) เป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาครูให้เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ และทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน มีการจัดเวิร์คช็อปต่างๆ เช่น การเป็นผู้ประกอบการ สะเต็ม เอ อาร์ (STEM AR) การพัฒนาเกมเพื่อการศึกษา และแอนิเมชัน โดยโครงการนี้กำหนดให้ครูและนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน ในกลุ่มจะมีครู ๑ คนต่อนักเรียน ๓ คน ซึ่งวิธีนี้เชื่อว่าครูมีความถนัดทางวิชาการ ส่วนเด็กนักเรียนมีความถนัดทางเทคโนโลยี ครูกับนักเรียนจึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะได้รับความรู้จากครู และครูได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากนักเรียนด้วย

อย่างไรก็ดี ทุกวันนี้มีคำถามที่หลายคนตั้งข้อสงสัยว่า “เรายังจำเป็นต้องเรียน ๖ ปีอยู่หรือไม่?” และ “ครูยังจำเป็นต้องอยู่หรือไม่ในยุคที่ข้อมูลสามารถหาได้ง่ายในอินเทอร์เน็ต?” เพราะในความเป็นจริงเราสามารถเรียนเนื้อหาที่เท่ากันได้ภายในเวลาน้อยกว่าจากอินเทอร์เน็ต

ในมุมมองของ **ดร. กาโตะ** คิดว่า ในอนาคตอาจต้องการจำนวนครูน้อยลงเพราะข้อมูลต่างๆ ถูกเก็บไว้ในระบบ แต่ครูก็ยังคงมีความจำเป็น และเรายังคงต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้แก่นักเรียน เช่น จริยธรรม และ

การมีวินัย ซึ่งเป็นบทบาทของครูที่เทคโนโลยีไม่สามารถเข้ามาทดแทนได้ และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถ่ายทอดให้กันได้ในเวลาอันสั้น แต่ต้องอาศัยเวลาและกระบวนการต่อเนื่อง

ดร. กาโตะ ทั้งทำไว้ว่า ขอให้ครูทุกคนคิดนอกกรอบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

AI in Classroom

The headbands measure each student's level of concentration

The information is then directly sent to teacher's and to parents

How China Is Using Artificial Intelligence in Classrooms | WSJ
<https://youtu.be/jMLsHI8aV0g>

ปาฐกถาพิเศษ ๓ (Keynote Session III)

“Learning: How Teachers Help Students Become Better Learners”

โดย Prof. Juan Miguel Luz, President, Quality Education Design, Philippines

วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ – ๐๙.๔๐ น.

ณ ห้องโถงดัตช์ สวิท ๑ – ๔ ชั้น ๒๒

ศาสตราจารย์ฮวน มิเกล ลูซ (Prof. Juan Miguel Luz) ประธานองค์กรออกแบบคุณภาพการศึกษา (Quality Education Design) และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศฟิลิปปินส์ กล่าวถึงรายงานของธนาคารโลกที่มุ่งสนใจศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน คำถามสำคัญที่เราต้องระลึกเสมอคือ “นักเรียนมาโรงเรียนเพื่ออะไร แล้วนักเรียนได้เรียนรู้อะไร” และสิ่งที่ต้องตระหนักคือ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และกระบวนการให้ความรู้แก่นักเรียน ดังนั้น แม้ว่าครูจะมีความสำคัญในการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือผู้เรียน และความสำเร็จในการเรียนรู้วัดจากความสำเร็จของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้เราอาจให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ เช่น ครู การจัดห้องเรียน

การจัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียน หรือสิ่งอื่นๆ ด้วยก็ได้ แต่สุดท้ายต้องกลับมาตอบคำถามให้ได้ว่า “แล้วนักเรียนได้อะไรหลังจากการเรียนรู้”

จากผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการสมองของมนุษย์พัฒนาได้ดีที่สุดในช่วงวัยเด็กเล็ก ดังนั้น เราจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ตั้งแต่เด็กเล็ก เพราะเป็นช่วงเวลาที่สมองของเด็กจะพัฒนาได้รวดเร็วมาก และเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นความสามารถในการพัฒนาสมองจะลดลง เราต้องตระหนักว่า การเรียนรู้บางเรื่องไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการเรียนในห้องเรียน เช่น การเรียนรู้คำศัพท์จากพ่อแม่ และจากเด็กคนอื่นๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โรงเรียนก็ยังคงเป็นโครงสร้างหลักในการเรียนรู้ แต่การที่นักเรียนไปโรงเรียนก็ไม่ได้ยืนยันได้ว่านักเรียนได้เรียนรู้เสมอไป

จากผลการวิจัยของธนาคารโลกระบุว่าเด็กเกรด ๒ เป็นช่วงอายุที่เรียนรู้ได้ดี แต่ในหลายประเทศผลการเรียนรู้ของเด็กวัยเดียวกัน (เกรด ๒) ไม่ได้สอดคล้องกับผลวิจัยภาพนี้ โดยยังมีเด็กที่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้ เช่น อินเดีย เนปาล และโดยเฉพาะในประเทศจอร์เจียที่พบว่า มีนักเรียนประมาณ ๑๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่สามารถอ่านออกและเขียนได้ในช่วงชั้นนี้ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น ปัญหาจากการลี้ภัยทำให้ขาดโอกาสในการเข้าเรียน แต่ไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดวิกฤติในการเรียนรู้ เพราะหากนักเรียนยังไม่สามารถอ่านและเขียนได้ย่อมมีปัญหาตามมาในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบด้วยว่า เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัวแล้ว นักเรียนที่เรียนรู้ได้ในระดับต่ำสุดจะอยู่ในครอบครัวที่มีช่วงรายได้ต่ำถึงปานกลาง แสดงให้เห็นว่าแม้เราอาจจะประสบความสำเร็จในการส่งให้เด็กเข้าโรงเรียนได้ แต่ไม่ได้หมายความว่า นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และแม้เด็กจะจบการศึกษาออกไปจากโรงเรียนแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่านักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้เช่นกัน

เมื่อมองย้อนกลับมาดูสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สิ่งที่ครูทำแล้วแล้วแต่ส่งผลต่อนักเรียน ดังนั้น แม้ครูจะมีเวลาเพียง ๔๐ - ๕๐ นาทีต่อ ๑ คาบเรียน ครูต้องตระหนักเสมอว่าได้ทุ่มเทให้กับนักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ หรือเพียงแค่นักเรียนอยู่กับการทำกิจกรรมอย่างเดียว บางชั้นเรียนมีนักเรียนมากถึง ๔๐ - ๕๐ คน การทำกิจกรรมต่างๆ ครูจำนวนมากมักให้ความสนใจกับนักเรียนที่เก่ง ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วนักเรียนเหล่านี้อาจจะไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือมากนัก แต่นักเรียนที่ต้องความช่วยเหลือจากครูมากกว่า คือ เด็กที่เรียนรู้ได้ช้า ผลการวิจัยได้ชี้ถึงประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนรู้ ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑. ผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อการศึกษารับรู้ในชั้นเรียน ปัญหาหลักๆ ที่พบเช่น การเดินทางจากบ้านมาโรงเรียนมีระยะทางไกล ความพร้อมของสุขภาพร่างกาย และการขาดแคลนอาหารของเด็กนักเรียน ความสนับสนุนจากผู้ปกครอง และความสามารถในการอ่านออกและเขียนได้ของนักเรียนที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ

๒. ครูผู้สอนไม่มีทักษะและความตั้งใจ โดยครูมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผลวิจัยของสหรัฐอเมริกาพบว่าครูที่ดีจะสามารถสอนให้เด็กเรียนรู้ได้มากกว่าในหลักสูตรการศึกษาหนึ่งถึงสองเท่า แต่หากครูขาดทักษะในการสอนแล้ว ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจะลดลงประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่ายาวช่วงเวลาที่ใช้ครูใช้เวลาในการสอนไม่ครบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ตามที่ควรจะเป็น

๓. โรงเรียนให้การสนับสนุนไม่สอดคล้องกับทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ในการสอนและการเรียนรู้ ส่งผลให้ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น มีหนังสือเรียนแต่ไม่ได้ถูกเก็บไว้ในห้องเรียน มีสารเคมีแต่ไม่ถูกนำมาใช้ในห้องปฏิบัติการ มีคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ถูกนำมาใช้หรือไม่มีการสอนครูให้ใช้งานสำหรับนำมาใช้ในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรจะพิจารณาความเหมาะสมในการใช้งาน

๔. การบริหารจัดการโรงเรียนไม่ไปในทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ในการสอนและการเรียนรู้ บางครั้งผู้บริหารโรงเรียนสนใจเฉพาะมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและกระบวนการจัดการบริหารของโรงเรียน จึงให้ความสำคัญกับการให้ครูทำเอกสารมากกว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการประเมินผลงานใช้เกณฑ์ตัดสินที่ผลงานของครู มากกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียน

นอกจากนี้ การประเมินผล (Assessment) เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องมีเป้าหมายที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน ครูต้องวัดพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน จึงจะนำไปสู่การเกิดกระบวนการคิด และการแก้ไขปัญหาของนักเรียน การวัดทำให้ทราบช่องว่างที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ของนักเรียนและช่วยวัดความสามารถและทักษะต่างๆ ของนักเรียนได้จริง ซึ่งการวัดผลนักเรียนทำได้หลายวิธีการที่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นมุมมองที่แตกต่างว่านักเรียนกำลังเรียนรู้อย่างไร เช่น แบบทดสอบแบบการประเมินการเรียนรู้ และการประเมินจากการทำโครงการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทดสอบแบบสากล คือ แบบทดสอบ PISA, TIMSS และ PIRLS เป็นต้น

ศาสตราจารย์ลูซ ได้ให้มุมมองถึงบทบาทของครูในการเรียนรู้ อย่างน่าสนใจ โดยเห็นว่า การศึกษาของนักเรียนนั้นต้องมีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง เปรียบเสมือนการสร้างตึกหรืออาคารสูงต้องวางรากฐานที่แข็งแกร่ง การศึกษาที่ดีก็ต้องเริ่มจากรากฐานที่มั่นคงก่อน แล้วค่อยต่อเติมให้สมบูรณ์และสวยงาม ซึ่ง **ครูมี**

บทบาทสำคัญในการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง ด้วยการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ครูควรจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ลงมือทำ (Learning by doing) เช่น ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) เป็นต้น ศาสตราจารย์ลูซีย้ำถึงหลักการที่ว่า “ถ้าบอก ฉันจะลืม ถ้าสอน ฉันจะจำ แต่ถ้าให้ฉันมีส่วนร่วม ฉันจะเรียนรู้”

ดังนั้น นอกจากความใส่ใจต่อนักเรียนแล้ว ครูควรสนใจชีวิตด้วย ถามไถ่และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีลักษณะอย่างไร นักเรียนรู้สึกอยากเรียนหรือไม่ นักเรียนทำงานส่งไหม นักเรียนใส่ใจในการเรียนไหม เพราะนักเรียนมีสิ่งที่จะต้องพบเจอและสิ่งที่ต้องทำมากกว่าแค่การเรียนในห้องเรียน ดังนั้น สิ่งที่เราทำได้คือการเตรียมการให้พร้อม และสร้างแรงบันดาลใจที่ให้นักเรียนสนใจเรียนรู้ ใส่ใจต่อกิจกรรมที่นำมาสอน

การจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี เช่น คุณครูเฉลิมพรจากประเทศไทยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งใช้การบริหารจัดการแบบก้างปลาในการแก้ปัญหาครูจากประเทศมาเลเซีย ใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอนทำให้สามารถเชื่อมโยงชั้นเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ได้มากมายผ่านการใช้งานอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ แม้ว่าจะไม่มีอุปกรณ์มาตรฐานก็สามารถจัดการเรียนรู้ได้ก็สามารถประยุกต์ใช้วัสดุที่มีมาใช้ในการการสอนทดแทนได้

ศาสตราจารย์ลูซ มีข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน และระบบขอโรงเรียน บนฐานของการผลการวิจัย โดยธนาคารโลก (พ.ศ.๒๕๖๑) ดังนี้

- ๑) การวัดและการหาช่องว่าง (Gap) ในการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งหาสาเหตุ และวิธีการ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเพิ่มความสามารถและทักษะให้กับเด็ก
- ๒) ติดตามพัฒนาการของนักเรียนทั้งในระดับชั้น และเป็นรายบุคคล โดยอาจจะติดตามเป็นรายปี หรืออาจจะติดตามเป็นภาคการศึกษา เพื่อดูว่านักเรียนแต่ละคนมีผลการเรียนรู้อย่างไร นักเรียนคนใดมีความเสี่ยงที่จะเรียนรู้ได้ลดลง และหาสาเหตุเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กต่อไป
- ๓) ทดสอบการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นเรื่องปกติเสมอ
- ๔) ประเมินผลการเรียนรู้โดยเท่าเทียม ทั้งนี้ การเลือกประเมินเพียงรูปแบบเดียวอาจจะไม่สามารถบอกภาพรวมได้ทั้งหมด ดังนั้น ควรเลือกใช้การประเมินที่มีความหลากหลาย สำหรับเด็กที่มีความแตกต่างกัน
- ๕) การออกแบบหลักสูตรที่ดีอาจจะไม่เพียงพอ แต่ควรมีการอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วย เช่น การทำโครงการ การนำเสนอผลงาน เป็นต้น
- ๖) สร้างตัวชี้วัดทำให้สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ โดยไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นจากศูนย์ แต่สามารถเรียนรู้จากแนวทางปฏิบัติที่ดีของคนอื่นหรือประเทศอื่น

การอภิปราย (Panel Session) ของครูรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ปี ๒๕๖๐
วันที่ ๑๖ - ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒
ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓

การอภิปรายช่วงที่ ๑ กลุ่มที่เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน
(วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.)

กลุ่มที่ ๑ สปป. ลาว ฟิลิปปินส์ และติมอร์-เลสเต

๑. สปป. ลาว

ครูคุณวิไล เคนกิตติศักดิ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนของครูคุณวิไล มีอาคารเรียนเพียงหลังเดียว มี ๖ ห้องเรียน มีครู ๑๐ คน มีนักเรียน ๓๐๐ คน จำนวนนักเรียนต่อห้องประมาณ ๖๐ คน ในแต่ละระดับชั้นมีครูคนเดียวสอนทุกวิชา จึงนับเป็นภาระงานที่ค่อนข้างหนัก แต่ครูคุณวิไล มีความสามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปได้อย่างเรียบร้อยและได้รับรางวัลมากมาย อาทิ โรงเรียนปลอดภัย โรงเรียนต้นแบบของเมืองเวียงจันทน์ โรงเรียนสีเขียวระดับอาเซียน และโรงเรียนต้นแบบสำหรับโรงเรียนทั่วประเทศ นอกจากนี้ ครูคุณวิไลยังสามารถดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญ ในการสนับสนุนการจัดการเรียนสอน โรงเรียนได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

หลังจากที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีแล้ว ครูคุณวิไลได้นำความรู้และประสบการณ์ รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษา เจ้าเมือง และกระทรวงศึกษาธิการ สปป. ลาว ใช้ความรู้ความสามารถ ช่วยเหลือเพื่อนครู และผู้ใหญ่บ้าน ถ่ายทอดผลงานให้กับโรงเรียนอื่นๆ และเผยแพร่ผลงานตามสื่อและสิ่งพิมพ์ ต่างๆ

ครูคุณวิไลยังได้นำเงินที่ได้รับรางวัลไปใช้เพื่อประโยชน์แก่โรงเรียน โดยซื้อเครื่องกรองน้ำ โองใส่ น้ำ แก้วน้ำให้กับโรงเรียน ปรับปรุงโรงเรียน และแบ่งเงินรางวัลให้กับครูในโรงเรียนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ในการทำงาน

นอกจากนี้ ครูคุณวิไลได้ใช้โรงเรียนเป็นห้องทดลองในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม ให้กับครูโรงเรียนและเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ริเริ่มให้ครูในโรงเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ในประเทศไทย ได้แก่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูในโรงเรียนอนุบาลขอนแก่น อบรมและศึกษาการรีไซเคิลขยะ ในโรงเรียนรุ่งอรุณ และด้วยทัศนียภาพที่เป็นธรรมชาติของโรงเรียนท่ามกลางเมืองหลวงเวียงจันทน์ โรงเรียน จึงได้รับเลือกให้รับหน้าที่เป็นสถานที่รับรองทูตจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

ครูคุณวิไลมีบทบาทสำคัญในวงการศึกษาของ สปป.ลาว โดยเป็นกรรมการจัดทำและปรับปรุง หลักสูตรวิชาภาษาลาวและวิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิทยากรฝึกอบรมครู ทั้งด้านวิชาการและการแสดงผลงาน เพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ เป็นวิทยากรในโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู สปป.ลาวกับครูเวียดนาม และเป็นสมาชิกและผู้ดำเนินงาน SEAMEO-Asean มีหน้าที่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียนและ ชุมชน

ก้าวต่อไป ครูคุณวิไลตั้งมั่นว่า ในอนาคตจะยังคงเป็นครูที่ทำงานสุดความสามารถเพื่อส่งต่อความรู้ให้ ลูกหลาน และทำงานแลกเปลี่ยนความรู้ต่อไป และมุ่งมั่นพัฒนาการสอนภาษาลาวให้แก่เด็กในชุมชนให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ฟิลิปปินส์

ครูเฮซุส อินซิลาดา เป็นครูใหญ่ของโรงเรียน Canning National High School มีที่ตั้งอยู่ในเขตภูเขา เปิดสอนในระดับเกรด ๗ – ๑๒ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาพื้นเมือง (Panag Bukidnom-Mountain People) ที่มีวัฒนธรรมของตัวเอง ส่วนใหญ่ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ครูอินซิลาดาเองเป็นคนพื้นเมือง ครอบครัวทำอาชีพเกษตรกรอยู่ในเมืองเล็ก ที่มีประชากรประมาณ ๑,๓๐๐ คน แม่ต้องทำงานหนักเพื่อส่งเสียให้ครูได้เรียนจนจบการศึกษา โดยแม่สอนเสมอว่า “Igtamaan” ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลมีสิ่งให้แบ่งปันได้มากมาย คำสอนนี้ของแม่สร้างแรงบันดาลใจให้ครูอินซิลาดาอยากเป็นครูเป็นผู้ให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ครูอินซิลาดายึดมั่นคำสอนของแม่ในการเป็นครูเรื่อยมา

ครูอินซิลาดาเป็นนักวิจัยที่และเป็นนักเขียนที่ใช้ภาษาพื้นเมือง มีผลงานในสื่อสิ่งพิมพ์ และสนับสนุนการเขียนบทความถึงความสำคัญของคนพื้นเมือง ครูอินซิลาดามุ่งมั่นในการสอนเด็กให้รู้จักอัตลักษณ์และภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนในฐานะชนกลุ่มน้อย เพื่อให้นักเรียนมี “ชีวิตที่เปลี่ยนแปลง และเกิดประโยชน์ต่อครอบครัวและประเทศชาติ” โดยใช้วิธีสอนแบบอิงวัฒนธรรม (Culture-Based Education) และการเรียนรวม (Inclusive Education) ด้วยการประยุกต์และหลอมรวมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนปัญหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวันและในชุมชน โดยให้นักเรียนคิดและพัฒนา

ครูอินชิลาดามองว่าการขาดแคลนไม่ได้เป็นอุปสรรค แต่เชื่อมั่นว่า “ความขาดแคลน นำไปสู่ การสร้างสรรค์” และได้ริเริ่มใช้วัสดุพื้นบ้านเป็นสื่อในการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อ การสอน สอนเด็กจากสิ่งที่ใกล้ตัว ใช้ตัวอย่างที่พบเจอได้ในชีวิตประจำวันมาใช้ในการสอนเพื่อให้เข้าใจชัดเจน เช่น การขาดแคลนยานพาหนะ การขาดแคลนอาหารและทรัพยากร เป็นต้น ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความเกี่ยวข้องของการศึกษากับชีวิตประจำวันและทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น รวมทั้งเกิดความท้าทายในการเรียนรู้อีกด้วย และที่สำคัญที่สุดคือทำให้นักเรียนรักและหวงแหนวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของชนพื้นเมือง มีความกล้าที่จะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม นอกจากนี้ ครูอินชิลาดายังกระตุ้นให้นักเรียนให้เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ การตีพิมพ์ลงนิตยสาร เป็นต้น

หลังจากที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีแล้ว ครูอินชิลาดาสภาคภูมิใจในการได้รับรางวัล สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ซึ่งเป็นรางวัลที่เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานพัฒนาการศึกษาอย่างมาก โดยครูอินชิลาดาได้แบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้กับเพื่อนครูในประเทศอย่างต่อเนื่อง นำแนวทางที่ใช้ไปขยายผลในการพัฒนาเด็ก โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้นำวัฒนธรรมพื้นบ้านมาใช้ในการเรียนมากยิ่งขึ้น ด้วยการมอบหมายให้นักเรียนได้ทดลองสร้างภาพยนตร์ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าตนเอง จัดเทศกาลภาพยนตร์ชุมชน ดานอน (Susui Danon) เพื่อมอบรางวัล เป็นแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ส่งภาพวาดจากโคลนเข้าประกวด ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้จัดแสดงและ ออกโทรทัศน์ในเวลาต่อมา

การสอนของครูอินชิลาดาเป็นการสอนที่ทรงพลังและทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และชุมชนของชนกลุ่มน้อย ครูอินชิลาดาจึงถูกเสนอชื่อและได้เข้ารับรางวัลครูที่ดีที่สุดในโลก ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เพิ่มขึ้นอีกรางวัลหนึ่ง

๓. ดิมอร์-เลสเต

ครูลีโอโปลตินา โจอานา กูเตเรส หรือ “ครูลีโอ” เป็นครูใหญ่ที่รับผิดชอบโรงเรียน ๙ โรงเรียน ในเขตพื้นที่บาเกีย (Baguia) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล การคมนาคมลำบากมาก แม้แต่ใจกลางเมืองบาเกียก็ยังไม่ มีสัญญาณไฟจราจร บาเกียมีโรงเรียนทั้งสิ้น ๓๔ โรงเรียน คนในชุมชนส่วนใหญ่หาเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่า เพื่อรับประทานในบ้านและนำมาค้าขายแลกเปลี่ยนกัน ในบางครั้งครูลีโอก็ต้องเข้าป่ากับลูกเพื่อหาอาหาร เช่นกัน

ครูลีโอเป็นครูที่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยครูหวังว่าความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีจะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถมีความรู้และต่อยอดไปสู่ การศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้นได้ ครูลีโอยังได้สอนทักษะด้านอื่นๆ เพิ่มเติมให้กับเด็กอีก เช่น กีตาร์ ปลุกผัก เป็นต้น ครูลีโอทำโครงการปลุกผักในโรงเรียนเรียกว่า สวนโรงเรียน ซึ่งกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ในหลายๆ วิชาด้วย อาทิ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งเป็นสถานที่ที่ผู้ปกครองและนักเรียนสามารถ มาใช้ทำกิจกรรมร่วมกันได้

นอกจากนี้ ครูลีโอยังพยายามปลุกฝังเรื่องนิสัยรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก โดยทำให้โรงเรียนเป็น พื้นที่ปลอดพลาสติก ใช้กะลามะพร้าวแทนพลาสติก ซึ่งไม่มีนักเรียนคนใดเลยที่พกขวดน้ำพลาสติกมาจากบ้าน

และครูลีโอยังได้สนับสนุนการสอนวิทยาศาสตร์ในบาเกีย โดยจัดให้มีการแข่งขันวิทยาศาสตร์ระหว่างโรงเรียน ใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แล้วยังต้องการเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนในแต่ละโรงเรียนอีกด้วย

หลังจากที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีแล้ว ครูลีโอได้นำเงินรางวัลไปใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการน้ำของโรงเรียนและชุมชนเป็นอันดับแรก โดยได้นำไปซื้อถังเก็บน้ำและเครื่องกรองน้ำให้กับโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลทั้งหมด และให้ชุมชนได้มีน้ำสะอาดใช้ดื่มกิน รวมทั้งได้ติดตั้งระบบชักนำน้ำจากแหล่งน้ำที่อยู่ไกลไปประมาณ ๗ กิโลเมตร มาสู่ชุมชน ซ่อมแซมอาคารที่พังเสียหาย สร้างห้องสุขาของโรงเรียนและชุมชน ทั้งหมดเป็นการพัฒนาสุขอนามัยและสร้างต้นแบบที่ดีให้เกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย (Hygiene Awareness)

ครูลีโอได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและชุมชน โดยได้จัดตั้งสหกรณ์การเงินเพื่อให้ผู้ปกครองได้ออมเงินสำหรับเป็นทุนการศึกษาของลูกหลาน จัดกิจกรรมการปลูกป่าเพื่อรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำสวนของชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งอาหารและยาสมุนไพรของชุมชน ให้ความรู้และเผยแพร่วิธีการถนอมอาหารเพื่อลดภาวะขาดแคลนอาหาร รวมทั้งการปรับปรุงให้ชุมชนให้เป็นที่พักของนักเรียนเขา ซึ่งนอกจากจะกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนแล้ว ชุมชนยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมสุขภาวะ และโภชนาการที่เหมาะสมจากนักเดินทาง ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักรู้และตื่นตัวในการพัฒนาตนเองต่อไป

การอภิปรายช่วงที่ ๒ กลุ่มที่เน้นการเรียนการสอนสำหรับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑
(วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๑๐ – ๑๖.๓๐ น.)

กลุ่มที่ ๒ บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

๑. บรูไนดารุสซาลาม

ครูลิม ชง โงว เป็นครูสอนวิชาเคมี โดยเป็นครูมาแล้ว ๒๙ ปี มีครูที่เคยสอนเป็นแรงบันดาลใจให้อยากเป็นครู โดยการเรียนรู้ในชั้นเรียนครูลิม ชง โงว ถูกทำให้เป็นเรื่องสนุกสนาน เพราะต้องการให้นักเรียนรู้สึกสนุกในการเรียนรู้ไปด้วย

หลังจากได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีแล้ว ครูลิม ชง โงว ได้มอบเงินเพื่อช่วยเหลือองค์กรสำหรับเด็ก ๒ แห่ง คือ องค์กรเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นศูนย์ที่ช่วยเหลือและฝึกเด็กออทิสติกให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และองค์กรช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ชื่อว่า “Pusat Ehsan Brunai” เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความหมาย

นอกจากนี้ ครูลิม ชง โงว ยังได้ขยายผลการทำงานด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ (Workshop) ให้กับครูในโรงเรียนและครูจากโรงเรียนอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยังสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีภาวะผู้นำ ให้สามารถพัฒนาทักษะต่างๆ และให้นักเรียนเกิดแนวคิดจากคำถามว่า อย่างไร มากกว่าคำถามว่าอะไร

ครูลิม ชง โงว ได้รับเชิญจากกระทรวงศึกษาธิการของบรูไนไปบรรยายเกี่ยวกับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี และได้รับเชิญออกรายการทอล์กโชว์ เรื่อง “ความสำเร็จของผู้หญิง (Woman’s achievement)” และการบรรยายในเวทีและสถานที่ต่างๆ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ให้กับครูและสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษา ซึ่งครูพร้อมที่จะช่วยเหลือด้วยความทุ่มเทให้กับครูทั้งในประเทศและประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังร่วมมือในการขยายผลด้วยการถ่ายทอดความรู้ในประเทศไทยด้วย อาทิ งานวิทยาศาสตร์นานาชาติ 2019 (Thailand International science fair 2019) ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจที่จะสอบถามข้อมูลประสบการณ์การสอนเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้รับเชิญจากโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์บรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างประเทศ

ครูลิม ชง โงว รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและประทับใจอย่างยิ่ง ในคราวที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยือนประเทศบรูไนดารุสซาลาม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทรงแสดงความสนพระทัยในโรงเรียนของครูลิม ชง โงว

ก้าวต่อไป ครูลิม ชง โงว มุ่งมั่นว่าไม่เพียงต้องการพัฒนาการศึกษาของบรูไนเท่านั้น แต่ต้องการที่จะช่วยเหลือและพัฒนาการศึกษาทั่วโลก

๒. มาเลเซีย

ครูฮัจญะห์ ซาริปะห์ บินติ เอ็มบง เป็นครูสอนหนังสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เก่าแก่ ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันโรงเรียนมีนักเรียนทั้งหมด ๖๖๓ คน มีครู ๙๐ คน และเจ้าหน้าที่อีก ๓๐ คน

หลังจากได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครูซาริปะห์ได้ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เพื่อนครูในโรงเรียนอื่นๆ และมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นวิทยากรในประเด็นนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงได้รับเชิญจากโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นวิทยากรในงานเอเชียันยังโปรแกรม (Asian Young Program) ด้วย

นอกจากนี้ ครูซาริปะห์ไม่เคยทิ้งเป้าหมายการสอนที่ตั้งไว้ในการดึงศักยภาพของนักเรียนทุกคนให้ออกมาเป็นที่ประจักษ์ และพยายามทำโครงการและกิจกรรมเพื่อดึงศักยภาพของนักเรียนในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น การจัดแข่งขันงานนักประดิษฐ์รุ่นใหม่ และริเริ่มให้นักเรียนทำโครงงานและจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำสิ่งต่างๆ ที่ทิ้งแล้วให้กลับมาใช้ใหม่ ให้เกิดประโยชน์ ทำโครงการร่วมกันระหว่างนักเรียนมาเลเซียและประเทศอื่นๆ ด้วยโปรแกรมวันโน้ต (onenote) และเฟสบุ๊ก (facebook) เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งผลที่ผ่านมานักเรียนของครูซาริปะห์ได้รับรางวัลมากมาย เป็นการยืนยันความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครูซาริปะห์

๓. ลิงค์โปร์

ครูสระรับจิต คอรั บุดรี ฮาร์ดิป ชิงค์ จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียน Anderson Primary School จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๑๘ ปีแล้ว โรงเรียนมีนักเรียนทั้งหมด ๑,๓๐๐ คน และมีครู ๙๘ คน โดยมีห้องเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้วย เพราะเชื่อว่า เด็กทุกคนสามารถประสบความสำเร็จได้

ครูสระรับจิต เชื่อมั่นว่า การสอนเป็นวิธีที่พิเศษในการเรียนรู้ เพราะที่จริงแล้ว “นักเรียนก็คือครูของครู” โดยการจัดการเรียนการสอนของครูสระรับจิต เน้น ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑) การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยนำธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เข้ามาผนวกในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปกตินักเรียนมักจะมองว่าเฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ และนักเรียนบางส่วนรู้สึกว่าการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องยาก วิธีหนึ่งที่ครูสระรับจิตใช้คือ ให้นักเรียนแต่ละคนไปศึกษาประวัตินักวิทยาศาสตร์ที่ตนเองสนใจและนำมาเล่าแลกเปลี่ยนกับในชั้นเรียนพยายาม โดยให้ศึกษานักวิทยาศาสตร์ ทั้งกระบวนการทำงาน ค่านิยม ความมุ่งมั่น และความอดทน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น และเกิดความมุ่งมั่นและตั้งใจในการเรียนวิทยาศาสตร์

๒) การใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเรียน (Formative Achievement) มาปรับรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนานักเรียน โดยมีการประเมินหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น “Before-During-After Diagram” โดยการให้นักเรียนที่เรียนช้า หรือมีปัญหาในการแสดงความคิดเห็นได้อธิบายคำตอบของตนผ่านการวาดรูป

๓) การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนผ่านการอธิบายภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างข้อกล่าวอ้าง (Claim) หลักฐาน (Evidence) และเหตุผลสนับสนุน (Reasoning) และการใช้เรื่องราวและบทบาทที่น่าสนใจต่าง ๆ มาใช้เพื่อประเมินความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

๔) การสร้างกรอบแนวคิดของตนเอง เพื่อใช้ในการทำแบบทดสอบ

ครูสระรับจิตภาควิชาเป็นอย่างมากที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี และรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี เป็นกำลังใจและผลักดันในการช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ครูสระรับจิตจะประเมินความสามารถของนักเรียนเสมอ เพื่อปรับหลักสูตรและรูปแบบการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนเสมอ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ได้เร็ว หรือนักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า

หลังจากครูได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครูสระรับจิตได้ทำกิจกรรมและขยายผลมากมาย เช่น *การทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์* เป็นเวลา ๑๘ เดือน เพื่อสร้างคู่มือให้กับครูในการสอนเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวัน โดยคู่มือดังกล่าวได้รวบรวมคำถามที่ค่านักเรียนจะถามในชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้มีโอกาสเตรียมคำตอบที่จะสื่อให้นักเรียนเห็นความเชื่อมโยงของวิทยาศาสตร์กับเรื่องต่างๆ รอบตัวได้ *มีการรวมกลุ่มศึกษาบทความทางวิทยาศาสตร์* โดยทุก ๒ สัปดาห์จะมีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับบทความที่ครูทุกคนได้อ่านมาเพื่อช่วยเพิ่มพูนและเติมเต็มความรู้ให้กับครู ซึ่งพบว่าการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูเป็นเรื่องที่ดีมาก *การทำงานร่วมกันกับเครือข่ายชุมชนและครูในโรงเรียนอื่นๆ* เพื่อขยายผลสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ครูแต่ละคนทดลองนำวิธีการสอนไปทดลองในโรงเรียนของตนเอง และกลับมาประชุมร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและข้อค้นพบ และพิจารณาว่าการสอนดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่ และ*การจัดเวทีในโรงเรียนของตนเอง* เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและวางแผนการจัดการสอนที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็กนักเรียน

๔. ไทย

ครูจิรัฐ แจ่มสว่าง เคยเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ และได้เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังไม่หยุดพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยครูจิรัฐเชื่อว่า การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความรวดเร็ว และเราควรเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงความคิดของนักเรียนด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้เด็กหลังห้องได้สร้างผลงานที่มีคุณค่า มีคุณภาพ และมีเป้าหมายไปสู่การมีอาชีพ ควรใช้หลักการแนะแนวอาชีพเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ รู้จักตัวตน ค้นพบความถนัดของตนเอง และมีทักษะไปสู่อาชีพในอนาคต วิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนจึงควรเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

ครูจิรัฏฐ์ เล่าถึงประสบการณ์ตลอดช่วงเวลา ๓๘ ปีของการเป็นครู ว่าอยู่บนความเชื่อที่ว่า เราไม่สามารถทำงานได้ด้วยคนเดียว ครูจิรัฏฐ์ ช่วยระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยไม่รอพึ่งพางบประมาณของราชการ เพื่อนำมาใช้ในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสำหรับโรงเรียน โดยเฉพาะสื่อด้านเทคโนโลยีและหุ่นยนต์ ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมและก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากการที่ครูจิรัฏฐ์เป็นครูสอนวิชาเทคโนโลยี จึงได้ใช้หุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์มากระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นเด็กหลังห้อง ได้จัดทำหลักสูตร Robotics and AI พัฒนานักเรียนด้วยการทำโครงงาน และสนับสนุนนักเรียนในการเข้าร่วมการแข่งขันต่างๆ เช่น Robotics Playground และส่งเสริมให้เด็กได้นำเสนอโครงงานเพื่อเป็นการสร้างมูลค่า นำไปสู่การเสนอขอรับทุนต่างๆ

หลังจากได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครูจิรัฏฐ์ได้ขยายเป้าหมายการพัฒนานักเรียนไปสู่การพัฒนาครูด้วย เพราะเชื่อว่า ครูหนึ่งคนสามารถไปพัฒนานักเรียนได้อีก ๕๐ คน โดยปีที่ผ่านมาครูจิรัฏฐ์ยังได้รับเกียรติเป็นที่ปรึกษาให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเป็นที่ปรึกษาในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบหลักสูตรของสถานศึกษาหลายแห่ง

ครูจิรัฏฐ์ มีความเห็นว่า เราไม่สามารถพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีความเรียนรู้ที่เท่ากันได้ แต่เราสามารถพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้ได้ตามศักยภาพที่เหมาะสมได้ รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเสริมกระบวนการเรียนรู้และเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่อาชีพในอนาคต ครูจิรัฏฐ์จึงพยายามที่จะทำให้นักเรียนได้ทดลองเรียนรู้และมีความสุขที่ได้เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ โดยกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ควรเริ่มจาก

(๑) สิ่งที่น่าสนใจ (๒) ประสบการณ์ของนักเรียน และ (๓) การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพที่เหมือนหรือแตกต่างกันของนักเรียน

๕. เวียดนาม

ครูฟาน ธิ หนือ หรือ “ครูหนือ” เป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่เมืองดานัง และเป็นหัวหน้าแผนกประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รับหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและขยายขอบเขตการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ครูหนือสนับสนุนให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษด้วยการส่งเข้าร่วมการแข่งขันภาษาอังกฤษระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมให้สมัครทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศด้วย

ครูหนือ พุ่มเทและอุทิศตนให้กับการพัฒนาภาษาอังกฤษของเด็กๆ ในโรงเรียนให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และยังมีบทบาทรับผิดชอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

การเรียนการสอนของครูหนือเน้นแนวทางเปิดประตู โดยนักเรียนสามารถมาขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับภาษาอังกฤษจากครูหนือได้ตามต้องการ รวมถึงการขอคำแนะนำในการศึกษาต่อต่างประเทศด้วย ครูหนือทำหน้าที่เป็นครูฝึก (Coach) ให้กับนักเรียนเวียดนามในการแข่งขันภาษาอังกฤษทั้งระดับชาติและในต่างประเทศ รวมทั้งมีบทบาทเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเวียดนามกับประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเดนมาร์ก

หลังจากได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรีแล้ว ครูหนือ ได้มีโอกาสต้อนรับเอกอัครราชทูตจากประเทศนิวซีแลนด์และประเทศเดนมาร์ก ในฐานะผู้ที่ได้รับรางวัลเจ้าฟ้ามหจักรี ครูหนือยังคงมุ่งมั่นให้กับการพัฒนาภาษาอังกฤษของเด็กๆ และได้ขยายผลโดยการเป็นวิทยากรในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ นอกจากนี้ ครูหนือได้ขยายความตั้งใจไปสู่กิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย โดยได้แบ่งเงินรางวัลส่วนหนึ่งไปบริจาคและสบทบทุนให้กับโรงพยาบาลมะเร็ง โรงพยาบาลสำหรับเด็ก จนได้รับประกาศนียบัตร “Golden Heart” จากสมาคมที่ดูแลคนยากไร้และเด็กที่ยากจน

การอภิปรายช่วงที่ ๓ กลุ่มเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน
(วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๙.๔๐ – ๑๐.๒๐ น.)

กลุ่มที่ ๓ กัมพูชา และอินโดนีเซีย

๑. กัมพูชา

ครูตี โสพอน หรือ “ครูตี” เป็นครูสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนที่มีนักเรียน ๑๐๐ คน ครู ๒๐ คน โดยโรงเรียนแบ่งช่วงเวลาการเรียนรอบเช้าและรอบบ่าย

หลังจากได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ครูตีกลายเป็นครูที่เป็นที่รู้จักมากขึ้น และได้รับการยกย่องและความเชื่อถือจากหลายหน่วยงาน ได้รับเชิญไปออกรายการโทรทัศน์ และได้มีโอกาสไปบรรยายในการประชุมร่วมกับรัฐมนตรีการศึกษาของประเทศกัมพูชา รวมทั้งได้ช่วยเพื่อนครูทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิธีการสอนให้แก่ครูในโรงเรียนและเพื่อนครูในโรงเรียนอื่นๆ นอกจากนี้ ครูตียังคงประชุมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการที่ครูตีขยายผลและทำกิจกรรมด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงได้รับรางวัลเพิ่มเติมอีกจำนวนมาก อาทิ เหรียญเงินข้าราชการดีเด่นจากกระทรวงศึกษาและการกีฬา ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูที่มีความโดดเด่นของกัมพูชา (Outstanding Teacher) การสัมภาษณ์เรื่องราวส่วนตัวและวิธีการสอน โดย VVOB¹ ได้นำเรื่องราวและวิธีการเรียนการสอนของครูตีไปพิมพ์ในนิตยสารและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในประเทศกัมพูชาและพิมพ์เผยแพร่ให้กับครูในประเทศ

ครูตีนำเงินรางวัลที่ได้รับจากรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีไปใช้สนับสนุนภารกิจของโรงเรียน โดยซื้อแผงโซลาร์เซลล์ ซื้อสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม ซื้อเสื้อให้กับครูในโรงเรียน ซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับเด็กยากจนที่เรียนดีเพื่อสร้างแรงจูงใจ และใช้เงินส่วนที่เหลือในการพัฒนาตนเองด้วยการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโท

ความสำเร็จจากการขยายผลต่อเนื่องหลังได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีที่ครูตีภาคภูมิใจมาก คือ การถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้อื่น การช่วยพัฒนาเพื่อนครู จัดทำคู่มือสำหรับเด็ก จัดทำกลุ่มสำหรับผู้ปกครองในเฟซบุ๊ก (facebook) เพื่อให้ผู้ปกครองทราบถึงการเรียนการสอน และกระตุ้นให้ผู้ปกครองรู้ว่าไม่มีใครมีอายุมากเกินไปจะเรียนรู้ ครูตีมุ่งมั่นที่จะแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนครูทั้งในประเทศและอาเซียนอย่างต่อเนื่องต่อไป

¹ VVOB เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ก่อตั้งใน พ.ศ. 2525 (ค.ศ. 1982) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศกำลังพัฒนา โดยมีเครือข่ายการพัฒนาใน ๘ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา คองโก เอลกวาดอร์ รัวันดา แอฟริกาใต้ สุรินัม เวียดนาม และ แซมเบีย (<https://www.vvob.org/en>)

๒. อินโดนีเซีย

ครูเอนซอน รามัน เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษา ที่ได้สร้างโปรแกรมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่าน และการเขียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในทักษะการอ่านและเขียน ครูเอนซอนได้รับการยกย่องให้เป็นครูดีเด่นของเมืองมาจาเลนกา (MAJALENGA)

ครูเอนซอนเริ่มต้นการอภิปรายด้วยการเปิดเพลง “ซ้าง” ซึ่งกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจที่จะรับฟังและร่วมเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูเอนซอนมีเทคนิคในการสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้อย่างดี

หลังจากได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครูเอนซอนได้รับเชิญไปร่วมงานด้านการศึกษามากมาย เช่น บรรยายและสัมมนา ร่วมกับครูดีเด่นของประเทศอินโดนีเซียที่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซีย การเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี และสิ่งที่ครูเอนซอนภาคภูมิใจมาก คือ การได้รับเหรียญรางวัลจากประธานาธิบดีอินโดนีเซีย และแม้ว่าครูเอนซอนจะมีภารกิจเป็นวิทยากรบรรยายจำนวนมาก แต่ครูเอนซอนก็ยังให้ความสำคัญกับการสอนควบคู่ไปกับแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยไม่ให้ส่งผลกระทบกับงานใดงานหนึ่ง นอกจากนี้ ครูเอนซอนยังได้เขียนบทความเพื่อถ่ายทอดเทคนิคการเขียนเรียงความกว่า ๕๐๐ บทความ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Show and Share Session)

วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

ณ ห้อง World Ballroom ชั้น ๒๓

ช่วงที่ ๑ เวลา ๑๐.๓๕ – ๑๒.๐๐ น.

๑. ประเทศ สปป. ลาว

ครูคุณวิไล ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเตรียมตัวเพื่อเสนอซื้อเข้าชิงรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี และสิ่งที่ครูได้ทำหลังได้รับพระราชทานรางวัลแล้ว โดยครูคุณวิไลเล่าว่าการได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ เกิดจากการทุ่มเททำงานเพื่อนักเรียนอย่างหนักตลอดมา และได้ริเริ่มโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลายโครงการ เช่น การจัดหารายได้เพื่อสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อนักเรียนทั้งจากการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองและจัดสอนพิเศษที่โรงเรียน ทั้งนี้ ครูคุณวิไลเล่าว่าต้องบริหารจัดการทรัพยากรอย่างโปร่งใส โดยแจ้งรายละเอียดให้ผู้ปกครองรับทราบตลอดมาว่านำเงินไปใช้อย่างไร

หลังจากได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีแล้ว ครูคุณวิไลได้นำเงินรางวัลส่วนหนึ่งไปพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขอนามัยที่ดี ทั้งการทำหลังคาโรงเรียนใหม่ ซื้อเครื่องกรองน้ำ ซื้อกระติกน้ำสำหรับนักเรียนทุกคน รวมถึงหารายได้เพิ่มเติมโดยเพื่อนำเงินมาซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในโรงเรียนอีกด้วย

สำหรับประสบการณ์ด้านการศึกษาคูครูคุณวิไลเป็นผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการที่โดดเด่น จนได้รับความไว้วางใจจากกระทรวงศึกษาธิการของ สปป. ลาว ให้เป็นหนึ่งในผู้เขียนตำราวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาลาว และภาษาเวียดนาม นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูจากโรงเรียนต่างๆ ทั้ง ๑๘ แขวงใน สปป. ลาว

ครูคุณวิไลไม่เพียงทำงานให้กับโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังทำงานร่วมกับคนในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชน นอกจากนี้ ยังส่งต่อความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปยังเพื่อนๆ ทั้งที่อยู่ในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน นอกจากนี้ ครูคุณวิไลยังมีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษาในต่างประเทศ รวมถึงที่โรงเรียนรุ่งอรุณ ประเทศไทยด้วย ซึ่งที่นี่ ครูคุณวิไลสนใจวิธีแยกขยะได้นำกลับไปใช้ที่เวียงจันทน์ด้วย นอกจากนี้ ครูคุณวิไลยังมีโอกาสได้เรียนรู้เทคนิคการสอนด้วยการใช้เกมส์ที่ สปป. ขอนแก่น เขต ๑

ครูคุณวิไลย้ำถึงความมุ่งมั่นในช่วงท้ายว่า “การได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรีต้องทำการเผยแพร่ผลงาน ส่งต่อความรู้ให้คนอื่นมาสืบทอด ช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้มาตรฐานของโรงเรียนใน สปป. ลาว มีมาตรฐาน”

๒. ประเทศสิงคโปร์

ครูสระรับจิต คอรั บุดริฮาร์ติป ซิงห์ เป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมแอนเดอร์สัน ไพร์มารี สกูล (Anderson Primary School) เป้าหมายของครูสระรับจิต คือ การช่วยพัฒนาความรู้และทัศนคติต่างๆ เพื่อให้นักเรียนไปสู่จุดสูงสุดของความสามารถ และได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหารัชมงคล เมื่อปี ๒๕๖๐

ครูสระรับจิตได้แบ่งปันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเทคนิคการใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่หาได้ง่าย โดยการใช้หนังสือพิมพ์สำหรับการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) สร้างความตระหนักในการใช้หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และ ๒) การออกแบบบทเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้หนังสือพิมพ์ ตามกรอบหลักสูตรการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ จะมุ่งเน้นให้นักเรียนตั้งคำถาม ตั้งข้อสงสัย ทำไมถึงเรียนในสิ่งนั้น เพื่อให้เรียนรู้ว่าวิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และทำให้ตระหนักว่าต้องเรียนรู้และเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและกายภาพ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์เฉพาะส่วนการ์ตูน แต่ครูสระรับจิตต้องการให้นักเรียนสนใจในข้อมูลด้านอื่น ๆ ด้วย และต้องการให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเพิ่มทักษะการสื่อสาร (การเขียนและการพูด) และผลลัพธ์สุดท้ายคือ การเชื่อมโยงบทเรียนวิทยาศาสตร์จากหนังสือพิมพ์

หลักการในการสอนครูสระรับจิต คือ เริ่มจากอ่านบทความ เชื่อมโยงสู่วิทยาศาสตร์ มองหาสาเหตุและผล ตัวอย่าง เช่น บทความของเกี่ยวกับความร้อน (Heat) ซึ่งเป็นสถานการณ์ความร้อนของรถยนต์ที่จอดอยู่กลางแจ้ง โดยเนื้อเรื่องในบทความค่อนข้างยาวทำให้ไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ครูสระรับจิตจึงใช้เทคนิคการใส่กรอบเนื้อหาที่สำคัญเพื่อเน้นและดึงดูดความสนใจของนักเรียน และเป็นแนวทางในการอ่านบทความของนักเรียน ทำให้ไม่ต้องอ่านเนื้อหาทั้งหมดก็สามารถเข้าใจได้ รวมถึงอธิบายคำศัพท์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจคำศัพท์ยากๆ และช่วยให้นักเรียนอ่านบทความได้ง่ายขึ้น เช่น ฮีทสโตรก (heatstroke) หมายถึง เมื่อรถจอดตากแดดแล้วความร้อนจะสูงขึ้น ถ้าหากมีคนติดอยู่ในรถอาจทำให้เสียชีวิตได้ จากนั้น จึงค่อยเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่สถานการณ์ปัจจุบันอื่นๆ เช่น ภาวะโลกร้อน

นอกจากนี้ ครูสะรับจิตยังติดตามผลของการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนจะสามารถจดจำและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยประเด็นที่ติดตาม ได้แก่ ๑) ความเข้าใจ โดยสามารถระบุสาเหตุและผลกระทบ (เป็นทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์) ๒) การแบ่งปันกับผู้ปกครอง ครอบครัว โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการร่วมกันอ่านบทความ และให้ผู้ปกครองลงนามรับรอง นั่นคือ สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ คือ การให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ (Science Communication) ถ้านักเรียนอธิบายได้ แปลว่าเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง นักเรียนจะเข้าใจได้ว่าอะไรคือวิทยาศาสตร์เบื้องหลังสถานการณ์ต่างๆ เรียนรู้เหตุและผล และทราบวิธีการแก้ปัญหา

อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น บทความเรื่องพลังงาน (Energy) เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของเสีย (Sludge) ไปเป็นพลังงาน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญระดับโลก ครูสะรับจิตจะเริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนเรียนรู้ปัญหา และการแก้ไขปัญหา และเขียนสิ่งที่คิดว่าเป็นการแก้ไขปัญหาในมุมมองของนักเรียน เพื่อให้ได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปด้วย

แนวทางที่ครูสะรับจิตใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดให้นักเรียน คือ ๑) ให้เกิดการสรุปด้วยตนเอง (My take) คือ การให้นักเรียนอ่านบทความ แล้วสรุปเป็นภาพวาด หรือเขียนสิ่งที่ได้รับจากการอ่าน หรือการตั้งคำถามจากบทความที่อ่านได้ เป็นต้น ๒) กำหนดเวลา (Timeline) ๓) การโต้เถียง (Debate) โดยใช้ข้อมูลที่อ่านในหนังสือพิมพ์เพื่อโต้แย้งกัน และ ๔) การเชื่อมโยงสู่อาชีพ (My kind of job) ให้นักเรียนลองวิเคราะห์ว่าบทความที่อ่านเกี่ยวข้องกับอาชีพที่น่าสนใจในอนาคตอย่างไรบ้างและ ต้องมีทักษะอะไรบ้างจึงจะทำอาชีพนั้นๆ ได้ นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญคือ ความคิดและทัศนคติของพ่อแม่ ดังนั้น จึงควรเปลี่ยนความคิดของพ่อแม่ให้ใส่ใจ

ลูกหลานมากขึ้น และให้เห็นความสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งอาจเป็นการยากในบางพื้นที่ แต่ทุกคนคงจะต้องพยายามทำให้ดีที่สุด เพื่อพัฒนาการศึกษาของลูกหลานต่อไป

หลังจากนั้น ได้มีการทดลองปฏิบัติการด้วยการให้ผู้เข้าร่วมประชุมอ่านบทความเดียวกัน และออกแบบว่าจะนำบทความนี้ไปต่อยอดในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างไร เช่น สอนระดับชั้นอะไร เรื่องอะไร จุดประสงค์คืออะไร คาดหวังให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์อย่างไร และมีแนวทางในการสอนอย่างไร ซึ่งจากกิจกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าบทความเดียวกัน แต่สามารถสร้างสรรค์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย

๓. ประเทศไทย

ครูจิรัฏฐ์ แจ่มสว่าง แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างสื่อการสอนสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ที่สำคัญมี ๓ ประการ คือ ๑) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ครูต้องสร้างนวัตกรรมก่อน เพื่อให้เด็กเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมตามมา ซึ่งเด็กต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ๒) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี เน้นการรู้เท่าทันข่าวสารและเทคโนโลยี และ ๓) ทักษะชีวิตและอาชีพ ต้องมุ่งสอนให้เด็กมีความรู้ เป็นผู้นำ และพัฒนาอาชีพได้

ครูจิรัฏฐ์ ได้สอนให้เด็กทำหุ่นยนต์อย่างง่าย ที่เกิดจากการบูรณาการทักษะการทำหุ่นยนต์กับศิลปะเข้าด้วยกัน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากครูหลายสาขาวิชา ทั้งวิทยาศาสตร์ ศิลปะ คหกรรม เนื่องจากหุ่นแต่ละแบบมีรายละเอียดที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน อาทิ หุ่นโยน ศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมคือ วิธีการออกท่าทางของโยน หุ่นพันดาบ ต้องเรียนรู้เรื่องการพันดาบ หุ่นตีกลอง ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกลไกเพื่อให้มอเตอร์สามารถบังคับหุ่นให้ตีกลองไปในทิศทางที่ต้องการได้ ทั้งนี้ แนวคิดสำคัญของครูที่มีต่อการสอนให้เด็กมีพื้นฐานในการประดิษฐ์หุ่นอย่างง่าย ๆ คือ ครูคิดว่าหุ่นยนต์ที่คนทั่วไปอาจคิดว่ามีค่าใช้จ่ายในการประดิษฐ์สูง แต่หากประยุกต์ใช้จะสามารถนำสิ่งรอบตัวมาใช้ได้ จะสามารถลดค่าใช้จ่าย และเป็นสื่อที่ดีที่让孩子ได้เรียนรู้

ครูจิรัฏฐ์ ได้ปรับเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเพิ่มวิชาวิทยาการการเรียนรู้และออกแบบเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพราะเห็นว่ากระบวนการที่ต้องเกิดขึ้นก่อน คือ การคิดเชิงระบบ (System thinking) นอกจากนี้ ครูจิรัฏฐ์ได้เล่าถึงประสบการณ์ที่ไปศึกษาดูงานที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนว่า ได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตจำนวนมาก เช่น ในทุกกระบวนการผลิตของเล่น ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการประกอบเป็นของเล่น ทำให้ประหยัดเวลา และต้นทุนในการผลิตลดลง และปัจจุบันจะพบว่าหุ่นยนต์

ถูกนำมาใช้ในหลากหลายวงการ อาทิ **หุ่นยนต์ในวงการแพทย์** เริ่มนำมาใช้รักษาเส้นเลือดอุดตัน โดยใช้แขนกลที่มีขนาดเล็กเพียงเท่าก้านเส้นขน เพื่อสลายหินปูนในเส้นเลือด **หุ่นยนต์ในวงการกีฬา** โดยเริ่มต้นจากให้แชมป์โลกปิงปอง ชื่อ Timo boll ได้แสดงวิธีการเล่นปิงปองเพื่อเป็นต้นแบบให้หุ่นยนต์ได้เรียนรู้ และให้หุ่นยนต์ ชื่อ “kuka robot” จดจำทักษะดังกล่าว และมาแข่งกับมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เมื่อมาแข่งกับหุ่นยนต์ หุ่นจะศึกษารูปแบบการเล่นปิงปองของมนุษย์ ส่วนมนุษย์จะศึกษาจุดอ่อนของหุ่นยนต์ เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหา เมื่อทดลองแข่งเล่นปิงปองกับหุ่นยนต์ ซึ่งพบว่า แม้หุ่นยนต์จะสามารถเล่นปิงปองได้ดีเทียบเท่ากับมนุษย์ แต่ยังมีจุดอ่อนและข้อจำกัดในการเรียนรู้เพื่อเอาชนะ **หุ่นยนต์ในบ้าน** สามารถทำอาหาร ทำความสะอาดบ้านได้ **หุ่นยนต์ในงานก่อสร้าง** ช่วยแก้ปัญหาคารขาดแคลนแรงงาน เช่น เครื่องก่ออิฐ เครื่องฉาบปูน

ปัจจุบันเราใช้ประโยชน์จากหุ่นยนต์หลากหลายในชีวิตประจำวัน แต่ประเด็นสำคัญคือ การทำให้เด็กเรียนรู้ทักษะและสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตได้ และการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อแทนที่ธรรมชาติ แวดล้อมใกล้ตัวหรือใช้สิ่งใกล้ตัวมาประดิษฐ์หุ่นยนต์ เป็นต้น

ครุจิรัฐได้ชวนผู้เข้าร่วมประชุมได้ลองปฏิบัติใน ๒ กิจกรรม ดังนี้

- **กิจกรรมที่ ๑ ขวนคิด** เช่น การย้ายก้อนไม้ขีดที่ต่อกันเป็นตัวเลข โดยมีข้อกำหนดว่าสามารถย้ายตำแหน่งได้เพียง ๒ ครั้ง เพื่อให้เปลี่ยนตัวเลขให้ได้ค่าที่มากที่สุด จากตัวเลขที่กำหนด คือ ๕๐๘ โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และได้ข้อสรุปของค่าตัวเลขที่สอดคล้องกับข้อกำหนดดังกล่าว ที่มีค่ามากที่สุด คือ ๕๑,๑๘๑ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นวิธีการคิดนอกกรอบซึ่งจะได้คำตอบที่หลากหลาย

หุ่นยนต์นักสกีที่ประกอบสำเร็จ

ข้อคิดจากกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นยนต์นักสกี คือ การให้เด็กทำงานไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่สมบูรณ์แบบ เด็กจะได้พบกับปัญหาและอุปสรรคและได้ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ไขปัญหา ซึ่งครูคาดหวังว่าการสอนทักษะดังกล่าวให้กับเด็กจะส่งผลให้เมื่อเด็กมีพื้นฐานในการประดิษฐ์หุ่นยนต์เบื้องต้นและสามารถต่อยอดพัฒนาไปสู่การประดิษฐ์สิ่งอื่นๆ ตามศักยภาพของแต่ละคนต่อไป

๔. ประเทศมาเลเซีย

ครูซารีปะห์ เอ็มบง เป็นครูที่นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ถึงการนำผลงานไปเผยแพร่ต่อในงานการจัดแสดงนวัตกรรมที่จัดขึ้นในที่ต่างๆ เช่น การเข้าร่วมแข่งขันงาน ITEX 2018 ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย การเข้าร่วมงาน INOVA 2018 ที่ประเทศโครเอเชีย เป็นต้น

นอกจากนี้ครูซารีปะห์ได้นำผลิตภัณฑ์การทำสบู่จากใบเตยที่สามารถไล่แมลงได้ไปร่วมประกวดและได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย และสามารถจดสิทธิบัตรจากผลิตภัณฑ์ที่จัดทำขึ้นได้จนปัจจุบันมากถึง ๔ สิทธิบัตร โดยส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ

ครูซารีปะห์ ยังได้ร่วมเป็นคณะกรรมการ CO-Curriculum (PPIM/SPORT) และเป็นวิทยากรรับเชิญไปให้ความรู้ยังโรงเรียนต่างๆ ร่วมกับ NGO (MYRIS) นอกจากนี้ยังมีการทำงานด้าน ๆ เช่น การพัฒนาห้องสมุดสำหรับการเรียนรู้ การออกแบบห้องเรียนเป็นห้องการวิจัยและพัฒนา (R & D Room) เป็นต้น

ครูซารีปะห์ แลกเปลี่ยนถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของตนว่า ให้ความสนุกสนานแก่ชั้นเรียน และได้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทดลองทำกิจกรรมที่เริ่มต้นจากการแบ่งกลุ่มตามตัวเลขบนแท่งไม้ แล้วเลือกสมาชิกในกลุ่มคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มแสดงบทละครเล็กๆ เช่น อธิบายเครื่องกรองน้ำ กิจกรรมดังกล่าวทำให้ผ่อนคลายและสนุกจนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากอธิบายแบบเป็นทางการไปเป็นการพูดคุยร้องเพลง ซึ่งทำให้เกิดสีสันในการเรียนรู้ในห้องเรียน

จากนั้นครูชารีปะห์ ได้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทดลองทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์จากขยะหรือวัตถุเหลือใช้ ซึ่งในการสัมมนาปฏิบัติการครั้งนี้ครูชารีปะห์ เลือกใช้เส้นใยของเปลือกมะพร้าว โดยการคิดแก้ปัญหาจะไม่ได้เกิดจากการคิดเพียงแค่คนเดียวคนหนึ่งเท่านั้น แต่สมาชิกในกลุ่มต้องทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ส่งผลในเรื่องความร่วมมือและมีส่วนร่วมของสมาชิก และมีการต่อยอดความคิดต่อไป จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการจัดทำผลิตภัณฑ์ที่ร่วมกันคิดขึ้น ขั้นตอนเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดทักษะและกระบวนการคิด จึงเป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน การสร้างสรรค์ความคิด การค้นหาข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอ

ช่วงที่ ๒ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.

๑. ประเทศบรูไนดารุสซาลาม

ครูลิม ชง โงว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม โดยให้แต่ละคนในกลุ่มขานลำดับของตนในกลุ่ม เพื่อเมื่อถึงกระบวนการกิจกรรมครูจะถามคำถามแบบสุ่มตามลำดับเลข เพื่อตอบคำถามที่เกิดจากการหารือและได้ข้อสรุปร่วมกันในแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีกระดาน ๑ แผ่นวางบนโต๊ะ เพื่อตอบคำถาม แต่ก่อนจะตอบคำถาม ต้องสอบถามเพื่อนในกลุ่มจนมีความเห็นตรงกันก่อนจึงจะตอบคำถามได้ และครูจะสุ่มลำดับเลขเพื่อออกมาตอบคำถามที่กระดานหน้าห้อง กรณีเมื่อตอบคำถามถูกกลุ่มนั้นจะได้รับ ๒ คะแนน และกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล เพื่อเป็นแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรม

คำถามที่ ๑ ฟาร์มมีไก่และวัวรวมทั้งสิ้น ๓๐ ตัว และขาของสัตว์ทั้งหมดรวมกันได้ ๗๔ ขา ให้หาคำตอบว่ามีไก่กี่ตัวในฟาร์ม กิจกรรมนี้เมื่อใช้ในชั้นเรียนเด็กจะได้เรียนรู้ถึงวิธีการตั้งสมการแทนสิ่งที่ต้องการหาคำตอบ ในที่นี้ ให้ไก่แทนด้วย x สามารถเขียนสมการที่อธิบายจำนวนขาที่แตกต่างกันของสัตว์ทั้งสองชนิด คือ วัวและไก่ ได้ดังนี้

$$2x + 4(30 - x) = 74$$

เมื่อแก้สมการ จะได้คำตอบว่า $x = ๒๓$ จึงเป็นจำนวนของไก่ คือ ๒๓ ตัว และนำไปหาค่าลบออกจากจำนวนสัตว์ทั้งหมดในฟาร์มที่มี ๓๐ ตัว ที่เหลือจึงเป็นจำนวนวัว ๗ ตัว

คำถามที่ ๒ เด็กส่งนมมีเหยือกกว้าง ๒ เหยือก มีแกลอน ๓ ลิตรและ ๕ ลิตร จะทำอย่างไรให้สามารถตวงนมให้ได้ ๑ แกลอนโดยไม่เสียนม

สิ่งที่ได้จากกิจกรรมคือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) คือ การให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การจะไปถึงเป้าหมายจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้จะแตกต่างจากการเรียนแบบแข่งขัน (Competitive learning) โดยการเรียนแบบร่วมมือต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และทำงาน

ไปด้วยกัน ความสำเร็จของกิจกรรมต่างๆ จะต้องเกิดจากการทำงานร่วมกันของเด็กทุกคน โดยหลักการสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) ความสัมพันธ์ระหว่างกันแบบเชิงบวก ๒) ปฏิสัมพันธ์แบบ Face-to-face Interaction ๓) การใช้ทักษะทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ๔) ความรับผิดชอบรายบุคคล และ ๕) การประมวลผลแบบกลุ่ม

กิจกรรมที่ ๓ “Jigsaw” ครูแจกกระดาษที่ระบุอักษร A B C D E ให้แต่ละคนซึ่งจะได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับพืชหรือสัตว์ แต่ทุกคนในกลุ่มจะต้องรู้ข้อมูลที่เหมือนกัน ดังนั้น ทุกคนต้องอธิบายข้อมูลในกระดาษที่ตนได้รับ เพราะในตอนสุดท้ายทุกคนจะต้องเล่าสาระในเรื่องที่ตนรับผิดชอบให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มเข้าใจตรงกันทุกเรื่อง เป็นกิจกรรมที่ให้เกิดการเติมเต็มข้อมูลต่างๆ ของแต่ละคน และเมื่อจบกิจกรรม ครูจะทดสอบความเข้าใจของนักเรียนแต่ละคน และครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความชัดเจนในบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งจะง่ายในการสอนและประหยัดเวลามากยิ่งขึ้น เนื่องจากแต่ละคนมีความเข้าใจบ้างแล้วจากการเรียนรู้ร่วมกัน ครูจะเป็นเพียงผู้เพิ่มเติมและเสริมข้อมูลที่ผู้เรียนยังขาดเท่านั้น

อีกเทคนิคในการสอนของครูลิ้ม ชง โงว คือ เทคนิค STAD (Student Teams-Achievement Divisions) โดยครูจะแบ่งกลุ่มให้แต่ละกลุ่มมีคณะนักเรียนเก่งและอ่อน เพื่อให้ให้นักเรียนเก่งช่วยอธิบายและช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อน สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนภายในกลุ่ม พบว่า เด็กในกลุ่มมีเพียง ๒ - ๓ คน ที่แสดงความคิดเห็น โดยในระยะเริ่มแรกของการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มจะมีเด็กที่ขี้อาย และเด็กที่มาจากกลุ่มอื่น ทำให้ในช่วงแรกเด็กจะยังไม่ค่อยได้แสดงความคิดเห็นในกลุ่มเท่าที่ควร จึงเป็นหน้าที่ของครูในการกระตุ้นให้เด็กเก่งและอ่อน ได้ร่วมงานกัน ส่งผลให้เด็กอ่อนกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

๒. ประเทศติมอร์ เลสเต

ครูลิโอ โปลดินา โจอานา กูเตเรส แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยการแนะนำให้รู้จักเมืองบาเกีย (Baguia) ประเทศติมอร์-เลสเต เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เข้าใจบริบทก่อน โดยบาเกียเป็นเมืองชนบทเล็ก ประชาชนมีฐานะค่อนข้างยากจน ไม่มีรายขายของหรือร้านอาหาร คนในชุมชนมีชีวิตโดยอาศัยการพึ่งพาตนเอง ด้วยการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า สิ่งที่จะหาซื้อได้มีเพียงข้าว บะหมี่ และไม่มีสถานบันเทิง กิจกรรมส่วนใหญ่ของเยาวชนชายหญิง จึงเป็นการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ของชุมชนและโรงเรียน

แรงบันดาลใจในการเป็นครูของครูลิโอ เริ่มต้นจากการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้วไม่สามารถเรียนต่อได้ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน และมีพี่น้องคนอื่นๆ ที่จะต้องไปเรียนมหาวิทยาลัยในเมืองหลวง ครอบครัวจึงไม่มีเงินพอ ต่อมาครูลิโอได้กลับเข้าสู่โรงเรียนอีกครั้ง ครูลิโอจึงตระหนักว่า มีเพียงอาชีพครูที่จะเป็นผู้ให้การศึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียน

ครูลิโอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่านอกจากอาชีพครูแล้วครูยังเป็นผู้ดูแลชุมชนด้วย โดยชุมชนยังมีความยากลำบากมาก สภาพถนนที่ใช้เดินทางไปโรงเรียนที่อยู่บนเขา ไม่มีไฟฟ้า และสภาพเศรษฐกิจของประเทศติมอร์-เลสเตนั้น คนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่เพาะปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ต้องเข้าป่าหาอาหาร รวมทั้งสิ่งของจากธรรมชาติเพื่อที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค นักเรียนหลายคนไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตั้งแต่เช้า ไม่มีอาหารเช้า และเด็กๆ ต้องเดินเท้าไปโรงเรียนซึ่งต้องใช้เวลาเดินทาง ๑ - ๒ ชั่วโมง และน้ำที่ใช้ในการบริโภคต้องรอฝนตก

ครูลีโอจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อความสมัครสมานสามัคคีของชุมชนควบคู่กับการเป็นครู เพราะเห็นว่าเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นได้จริง กิจกรรมที่ครูทำกับชุมชน เช่น การปลูกป่าตามจำนวนที่กำหนดจะได้รับเงิน ๒๕ เซนต์ จนกระทั่งในปี (๒๕๖๒) ได้ปลูกต้นไม้ไปแล้วถึง ๑๕๐,๐๐๐ ต้น นอกจากนี้ ครูลีโอยังสนับสนุนการปลูกกาแฟในชุมชนและการเพิ่มมูลค่าของกาแฟของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการใช้สารอินทรีย์เพื่อเป็นการรักษาดินต่อไปกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

หลังจากที่ครูลีโอได้รับรางวัลมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ ครูลีโอตระหนักว่า สิ่งสำคัญที่ต้องดูแลเป็นลำดับต้นคือสุขภาพอนามัยของเด็กๆ และชุมชน จึงได้นำเงินรางวัลไปสร้างถังน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ให้นักเรียนและชุมชนสำหรับบริโภค

วิธีการสอนของครูลีโอ เน้นการถามก่อนเริ่มต้นบทเรียนว่า เด็กๆ ต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องใด และให้ความสำคัญกับการสอนให้ทำการเกษตร ซึ่งเป็นประโยชน์กับเด็กและครอบครัว ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม รวมทั้งปลูกฝังให้รักเรียนเห็นคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง และให้เขียนสะท้อนความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนั้นๆ ครูลีโอเล่าว่าวิธีการสอนแบบนี้ช่วยกระตุ้นผู้เรียน ให้มีความกระตือรือร้นมากกว่าการให้ผู้เรียนอ่านหนังสือด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็กๆ และครูชอบที่มีคณะศึกษาดูงานจากต่างประเทศไปเยี่ยมที่โรงเรียนเพราะจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพบปะชาวต่างชาติ รวมทั้งครูลีโอยังพยายามจัดกีฬาและการเต้นรำเพื่อให้เด็กได้มีกิจกรรมอื่นๆบ้าง อีกประเด็นที่ครูลีโอให้ความสำคัญมากคือ พยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ๓๔ โรงเรียนในเมืองบาเกียไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนรัฐหรือเอกชน ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างครู การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนด้วย

๓. ประเทศฟิลิปปินส์

ครูเฮซุส อินซิลาดาเป็นครูใหญ่ของโรงเรียนในเมือง Caninguan ที่มีนักเรียนประมาณ ๑,๓๐๐ คน และครู ๕๐ คน โดยนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนเผ่าที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และใช้ภาษาพื้นเมือง เป็นบริบทสำคัญที่ทำให้ครูอินซิลาดาจึงเน้นจัดการสอนโดยใช้วัฒนธรรมของชนเผ่ามาประยุกต์ใช้ เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงการสอนกับวัฒนธรรม (Culture-based Learning)

ครูอินซิลาดาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และนำวิดีโอไปเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ครูอินซิลาดายังใช้วัฒนธรรมหลากหลายของชนพื้นเมือง เช่น การร้องเพลง การละคร เสื้อผ้ามาใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ และใช้ลายผ้ามาเป็นต้นแบบให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ให้การยอมรับการจัดการเรียนการสอนที่อิงกับเนื้อหาชนพื้นเมือง แม้ว่าครูอินซิลาดาเป็นผู้บริหาร แต่ยังคงต้องการสอนนักเรียนไปด้วย เพราะการสร้างนวัตกรรมนอกจากช่วยพัฒนาเด็กแล้ว ยังทำให้ครูอินซิลาดารู้สึกสดชื่น มีชีวิตชีวา

การจัดกิจกรรมการสอนของครูอินซิลาดาจะเริ่มจากวางแผนถึงเนื้อหาและอุปกรณ์ รวมถึงแบบทดสอบว่าจะต้องออกแบบอย่างไร เมื่อเริ่มต้นสอนจะต้องบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับทราบว่าจะได้เรียนอะไร และครูก็ต้องเรียนรู้ถึงความต้องการของเด็กด้วยว่าต้องการอะไร แล้วจึงนำเข้าสู่

บทเรียน สร้างความคุ้นเคยให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ครูอินชิลาดาได้สาธิตการสอนและให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เข้าใจชัดเจน ดังนี้

๑) **สอนด้วยการเต้น** โดยครูอินชิลาดาได้แจกரிบบิ้นสีแดงให้ผู้ร่วมประชุม และสอนวิธีการเต้นแบบบินาน็อก (Binanog) ที่เป็นการเต้นโดยใช้ผ้าสีแดงของผู้หญิงและผู้ชาย โดยในขณะที่เต้นจะใช้ผ้าแดงในการเกี่ยวพาราสีไปด้วย และในช่วงสุดท้ายของการเต้นจะใช้ผ้าคล้องเอวของคู่เต้นเพื่อแสดงว่าเลือกคนนี้เป็นคู่ หากเป็นในชั้นเรียนจริงเมื่อจบกิจกรรมแล้วนักเรียนจะต้องเขียนสรุปอย่างสร้างสรรค์เป็นการปิดท้ายด้วย

๒) **การสอนโดยการเขียนโคลงกลอน** ซึ่งครูอินชิลาดาจะให้ให้นักเรียนเขียนโคลงกลอนเพื่อต้อนรับแขกที่มาเยือน ซึ่งกิจกรรมนี้จะใช้ในกิจกรรมพิเศษที่แสดงให้เห็นถึงความสุขและความยินดีที่จะต้อนรับแขก จากนั้นครูจะอ่านโคลงกลอน และมีการให้จังหวะด้วยฆ้อง หลังจากครูอ่านกลอนให้นักเรียนได้ฟังแล้ว ในช่วงสุดท้ายของการจัดการสอนนักเรียนจะต้องเขียนโคลงหรือกลอนของตนเองเพื่อกล่าวต้อนรับผู้อาวุโส และให้นักเรียนออกมาแนะนำเสนอ โดยครูมีหน้าที่ประเมินว่ากลอนที่นักเรียนแต่งนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งการประเมินจะแยกแยะองค์ประกอบอย่างชัดเจน เช่น เนื้อหาของกลอนควรอธิบายเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ในการต้อนรับแขก การจัดเลี้ยงอาหาร การกล่าวถึงธรรมชาติ การแสดงถึงความสัมพันธ์อันเป็นปึกแผ่นแผ่กิ่งก้าน ออกดอก ออกผลของต้นไม้ เป็นต้น

๓) **การทำสมาธิ** โดยให้นั่งนิ่งๆ เพื่อเตรียมอารมณ์ให้พร้อมและสร้างสมาธิโดยใช้เวลาประมาณ ๑ - ๒ นาที ทั้งนี้ ในสถานการณ์จริงขึ้นอยู่กับบริบทของนักเรียนแต่ละห้องด้วย

๔) การจินตนาการ โดยคุณครูอ่านกลอนและให้ผู้ร่วมประชุมวาดรูปโดยจินตนาการจากกลอนดังกล่าว ใช้เวลาประมาณ ๓ นาที จากนั้น ให้ผู้ร่วมประชุมออกมาอธิบายรูปที่วาดว่าต้องการสื่อถึงอะไร

นอกจากนี้ การที่ครูอินชิลาดาชื่นชอบศิลปะและรักวัฒนธรรมพื้นเมือง เขาได้ใช้การวาดรณรงค์ในเรื่องวัฒนธรรม โดยวาดรูปพีระมิดโดยมีชนเผ่าพื้นเมืองเป็นฐานของพีระมิด เพื่อสื่อสารในการรณรงค์ความสำคัญของชนเผ่า

ช่วงที่ ๓ เวลา ๑๔.๔๕ - ๑๖.๑๕ น.

๑. ประเทศกัมพูชา

ครูดี โสพน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำวิธีการจัดการเรียนการสอนมาแบ่งปันกับผู้เข้าร่วมประชุม ครูดีย้ำว่า “เมื่อเริ่มสอนครูจะต้องสอนด้วยหัวใจ และทำให้นักเรียนเชื่อมั่นในการสอนของครูที่ยืนอยู่ตรงหน้า” ซึ่งทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ครูดีเป็นครูที่มีพลังกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ครูดีเริ่มต้นนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทายนักเรียนทุกคน และสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลาย มีความสุขในห้องเรียน โดยครูดีเล่าว่า จะเริ่มทำงานตั้งแต่ช่วงเปิดภาคเรียนด้วยการพยายามทำความรู้จักและจดจำลักษณะนิสัยของนักเรียนในห้องเรียนทุกคน

เมื่อเข้าสู่บทเรียนจะต้องบอกนักเรียนให้ชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนทำอะไร มีเวลา มีการแบ่งงานกลุ่ม และการนำเสนออย่างไร จากการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้ทราบว่านักเรียนคนไหนเป็นอย่างไร จะให้แต่ละคนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร ครูดีให้ความสำคัญกับการสอนให้นักเรียนมีความกล้าหาญ เชื่อมั่นในตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จึงย้ำกับนักเรียนเสมอว่า การตอบคำถามไม่มีคำว่าผิด หรือถูก แต่เป็นการให้เขามีส่วนร่วม และในกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการตั้งกติกาในเชิงบวก สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

ครูดียังให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้วย เพราะกิจกรรมจะต้องน่าติดตามและน่าสนใจ ครูจึงควรต้องมีความยืดหยุ่นในการสอน การนำเกมมาเล่นในห้องก็สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ การเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้นักเรียนได้ฟังระหว่างเรียน มีความยืดหยุ่นในการถามคำถามกับนักเรียน หากนักเรียนตอบคำถามไม่ได้

ครูควรจะเปลี่ยนคำถาม และควรมีความยืดหยุ่นในการใช้เวลาบางเรื่องอาจใช้เวลามากกว่าที่คาดหวังไว้ แต่จะได้แรงจูงใจของนักเรียนในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ ครูดียังใช้คะแนนเป็นสิ่งสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนร่วมด้วย

เมื่อจบบทเรียน ครูดีเน้นย้ำว่าจะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถกลับไปเรียนที่บ้านได้ด้วย

ครูดียังได้สาธิตการนำเกมมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมด้วย และจากกิจกรรมสาธิตของครูดี พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีแต่เสียงหัวเราะด้วยความสุขและสนุก มีการผสมผสานกระบวนการกลุ่ม เทคนิคการพูด การเข้าถึงนักเรียนอย่างทั่วถึง จนสร้างความมั่นใจทำให้แต่ละคนมีความกล้าแสดงออก

๒. ประเทศอินโดนีเซีย

ครูเอนซอน รามัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคนิคการเขียนเรียงความสั้นๆ โดยจุดเริ่มต้นที่ครูเอนซอนคิดจะนำเทคนิคนี้มาใช้ เนื่องจากครูเอนซอนมีใจรักในการเขียน และได้เขียนเป็นบทความมากกว่า ๕๐๐ บทความ รวมทั้งได้มีการเขียนภาพล้อเลียนเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์อีกด้วย ครูเอนซอนจึงอยากถ่ายทอดให้เด็กได้เรียนรู้เช่นกัน ซึ่งเทคนิคนี้ได้มีการวิจัยและทดสอบเรียบร้อยแล้วสามารถนำไปใช้ได้ในทุกสถานศึกษา

ครูเอนซอนได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น ๕ กลุ่ม และแจกภาพที่ระบายสีไว้เรียบร้อยแล้วจำนวน ๓ ภาพให้แต่ละกลุ่ม ส่วนอีก ๒ ภาพ เป็นกระดาษที่ยังไม่ได้วาดภาพและยังไม่ระบายสี เพราะครูเอนซอนจะสาธิตวาดภาพประกอบเพลง หากการวาดยังไม่เสร็จแต่เพลงจบก่อนให้เปิดเพลงเดิมวนไป ครูเอนซอนบอกเหตุผลว่าที่ให้เปิดเพลงประกอบเพราะต้องการให้ผู้เข้าร่วมประชุมรู้สึกสนุกไปด้วย

กิจกรรมวาดภาพประกอบเพลง เพื่อให้แต่ละกลุ่มพิจารณาและจินตนาการอย่างเปิดกว้าง โดยครูเอนซอนมีกระบวนการสอนเป็นขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบที่ครูวาดเพื่อใช้เป็นตัวอย่างให้แต่งประโยค

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนดูภาพและองค์ประกอบของภาพ และให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับจินตนาการในรูปภาพดังกล่าว ว่าภาพดังกล่าวสามารถเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และตกลงร่วมกันว่าภาพดังกล่าวจะสามารถเล่าเรื่องใดได้

ขั้นตอนที่ ๒ ครูแจกกระดาษให้แต่ละกลุ่ม และให้ตัวแทนกลุ่มเขียนประโยคแรก ซึ่งจากตัวอย่างในห้อง ผู้เข้าร่วมประชุมได้พูดประโยคแรกว่า “ฝนตกหนัก”

ขั้นตอนที่ ๓ ให้สมาชิกในกลุ่มคนต่อไปพูดประโยคถัดมา ดังนี้ “ประชาชนในหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อน” “ประชาชนเริ่มเจ็บป่วย และมีผู้เข้ามาให้ความช่วยเหลือ” “มีสื่อมวลชนมาเผยแพร่ข่าว”

ขั้นตอนที่ ๔ ให้ตัวแทนกลุ่มอ่านข้อความทั้งหมดที่สมาชิกได้เขียน โดยครูให้ข้อเสนอแนะว่า ทฤษฎีในการเขียนประโยคของภาษาอินโดนีเซีย ควรต้องมี ประธาน กริยา และกรรม ประโยคของกลุ่มตัวอย่าง คือ “ฝนตกหนัก ประชาชนในหมู่บ้านได้รับเดือดร้อนจากฝนตกครั้งนี้ ประชาชนเริ่มเจ็บป่วยและมีผู้มาให้ความช่วยเหลือ และเผยแพร่ข่าว”

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เพื่อนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่าประโยคดังกล่าวมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันหรือไม่

ในขั้นตอนต่อมาครูให้แต่ละกลุ่มดูภาพเดิม และแต่งประโยคเช่นกัน แต่เพิ่มเป็นคนละ ๒ ประโยค ทั้งนี้ การที่ครูใช้ภาพ ต้องการให้มีภาพรวมกว้างๆ เบื้องต้นให้เด็กได้จินตนาการต่อตามความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นการฝึกความกล้าในการนำเสนออีกด้วย โดยครูเปรียบเทียบกับกรเขียนเรื่องราวแบบเดิมที่หลายคนคุ้นเคย คือ การมีการกำหนดโครงมาให้ก่อน แต่ครูเอนชอนเห็นว่าวิธีดังกล่าวเป็นการจำกัดกรอบทางความคิดของเด็ก ต่างจากสิ่งที่ครูนำเทคนิคมาใช้ ที่เน้นให้เด็กมีจินตนาการในการเขียนเรื่องราว ซึ่งเทคนิคนี้ได้รับรางวัลในประเทศอินโดนีเซียด้วยแล้ว และมีการวิจัยและประเมินผลพบว่าเป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียนเรื่องสั้น อย่างไรก็ตาม ครูเอนชอนคิดว่าเทคนิคนี้ยังพบปัญหาในประเด็นการสร้างความต่อเนื่องระหว่างประโยคอยู่บ้าง

กิจกรรมการเขียนเรื่องสั้น โดยครูแจกภาพถ่ายให้แต่ละกลุ่มและให้ทดลองเขียนประโยคเพื่อบรรยายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาพตามจินตนาของตนเอง หลังจากเขียนเสร็จให้ตัวแทนกลุ่มมานำเสนอหน้าชั้น โดยมีข้อกำหนดว่า ผู้ที่จะออกมานำเสนอต้องสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน ไม่ให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งนำเสนอซ้ำเพียงคนเดียว

จากนั้น ครูเอนชอนได้ขอให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า เทคนิคการเขียนเรื่องสั้นที่ครูนำเสนอ มีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมให้ความเห็น ดังนี้

๑. เป็นวิธีการที่ดี ที่ทำให้ทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่อาจ มีข้อเสียคือ คนที่ช้าหรืออาจเป็นผู้เรียนอ่อนในห้องเรียน อาจคิดหรือทำไม่ทันเพื่อน ทำให้รู้สึกเป็นปมด้อย

๒. เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก โดยเฉพาะเหมาะกับเด็กระดับประถมศึกษา เพราะเด็กชอบอ่านการ์ตูน เป็นการสอนโดยใช้สิ่งใกล้ตัว

๓. กรณีโรงเรียนที่มีเด็กเรียนร่วม เด็กบางคนอาจไม่สามารถเขียนได้ อาจต้องปรับเป็นการให้เล่าเรื่องก่อน แล้วค่อยขยายไปสู่การเขียนตามระดับที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน และอาจให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่องสำหรับเด็กที่มีความสนใจ เพื่ออาจกลายเป็นนักเขียนในอนาคต

๔. เด็กสามารถพัฒนาจินตนาการ การคิด ฝึกการยอมรับความคิดเห็นต่าง รวมทั้งฝึกการถ่ายทอดสิ่งที่ตัวเองรับรู้ไปสู่ผู้อื่น แต่อาจมีข้อเสียคือ บางคนขาดจินตนาการ หรือการจัดการเวลาไม่เหมาะสม ขาดทักษะในการเรียงประโยคได้ไม่สมบูรณ์

ครูเอนซอนแบ่งปันว่าได้ใช้เทคนิคนี้มาแล้วประมาณ ๕ ปีแล้ว และได้พบปัญหาในห้องเรียนของครูเช่นกัน เช่น *กรณีเด็กที่เขียนช้า* ครูจะแยกออกจากกลุ่มอื่น และนำเด็กดังกล่าวมาอยู่กลุ่มเดียวกัน เพื่อจัดการเรียนที่เหมาะสม ส่วนเด็กที่เขียนเร็ว ครูจะแยกเป็นอีกกลุ่มเช่นกัน และให้ภาพเพื่อนำกลับไปฝึกเขียนที่บ้าน *กรณีเด็กเก่งและเด็กอ่อน* จะแบ่งกลุ่มแยกจากกันและครูจะให้ความสนใจกับเด็กอ่อนมากกว่าปกติทั่วไป ส่วนเด็กที่เก่งแล้ว ครูจะสอนในระดับที่สูงขึ้นถัดไป ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถรวบรวมความคิดเห็นที่แตกต่างได้ โดยครูเอนซอนเห็นว่าจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และการบูรณาการร่วมกัน

ครูเอนซอนยังแนะนำว่า สำหรับ*กรณีที่ครูวาดภาพไม่เก่ง* สามารถนำเทคนิคนี้ไปใช้ได้เช่นกัน โดยใช้ภาพจากหนังสือหรือ สื่อต่างๆ หรือการ์ตูนแทนได้ และใน*กรณีที่เด็กที่ชอบส่งอิทธิพลทางความคิดกับเพื่อนร่วมกลุ่ม* วิธีแก้ไขคือ ครูต้องให้ความสนใจและพยายามเดินดูตลอดเวลา นอกจากนี้ *ปัญหาความสามารถทางภาษาของเด็กไม่เท่ากัน* ครูจึงต้องเพิ่มความสนใจมากขึ้น การแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่ที่วิจารณ์ญาณของครูที่จะให้ความสนใจกับลูกศิษย์แต่ละคนตามความต้องการจำเป็น แต่ในเบื้องต้นครูควรแยกกลุ่มเด็กก่อนเพื่อไม่ให้เด็กเก่งทำให้เด็กอ่อนไม่ได้แสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ ควรประเมินใน ๓ ประเด็น คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยระยะเวลาในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนแตกต่างกันตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ซึ่งจากประสบการณ์พบว่า ในระยะเวลา ๑ เดือน เด็กส่วนใหญ่จะสามารถเขียนบทความได้ และในระยะเวลา ๑ ปี เด็กสามารถเขียนหนังสือได้ ๑ เล่ม

๓. ประเทศเวียดนาม

ครูฟาน ธิ หนือ หรือ ครูหนือ แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อว่า ไม่ว่าเราจะเป็นครูมาจากประเทศใด เรามักจะมีสิ่งที่เหมือนกันเสมอ คือ ความกระตือรือร้น องค์กรความรู้ ประสบการณ์ และจิตใจที่อบอุ่น สิ่งที่สำคัญคือเราคิดเสมอว่าจะส่งผ่านสิ่งเหล่านี้ให้แก่เด็กๆ ได้อย่างไร จะเป็นแรงกระตุ้นให้กับเด็กได้อย่างไร และครูหนือเชื่อมั่นว่า ครูทุกคนจะพยายามและสามารถส่งผ่านสิ่งเหล่านี้จากบ้านสู่ห้องเรียนได้ (from home to class) เพราะเวลานักเรียนมาโรงเรียน เขาต้องการได้รับบางสิ่งบางอย่างกลับบ้านไป อาจจะเป็นองค์ความรู้ ประสบการณ์ หรือเพื่อน ครูหนือกล่าวว่า “ลักษณะร่วมของครูทั่วโลกที่มีเหมือนกันคือ ความรักที่มีต่อนักเรียน ความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน”

กิจกรรมสาธิตของครูหนือให้กับผู้เข้าร่วมประชุมเริ่มด้วยการตั้งคำถามว่า “เมื่อคืนนอนหลับกันดีไหม ฝันหรือเปล่า” แต่เมื่อคืนครูหนือฝันและให้ทายว่าฝันเรื่องอะไร ครูหนือบอกว่าคำถามนำทั้งหมดเหล่านี้ เป็นการกระตุ้นและเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับเพลงภาษาอังกฤษที่จะยกมาเป็นบทเรียนสาธิตในวันนี้ จากนั้นครูหนือนำร้องเพลง ซึ่งสร้างความครึกครื้นในห้องได้เป็นอย่างดี

ครูหนือให้ข้อคิดว่า การควบคุมชั้นเรียนที่ดีต้องเริ่มจากการวางแผนของครูตั้งแต่ที่บ้านว่าจะสอนอย่างไรให้บทเรียนนั้นสนุกและน่าสนใจ ครูต้องมีกลวิธี มีเทคนิคการสอนใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้สึกตื่นเต้น และคาดหวังว่าจะได้ความรู้ และทักษะใหม่ๆ จากการเรียนกับครู ครูควรเน้นให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการส่งต่อความรู้ระหว่างผู้เรียน

เงื่อนไขในการส่งผ่านระหว่างกันนี้ในชั้นเรียน อาจเกิดได้จากหลายช่องทาง เช่น ๑) การทำงานเป็นคู่ ๒) การทำงานเป็นกลุ่ม ๓) การทำงานของตนเอง และ ๔) การทำกิจกรรมในเวลาที่กำหนด โดยการจัดการเรียนการสอนของครูหนือ ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การทักทาย โดยครูต้องสำรวจอารมณ์ของนักเรียนว่า พร้อมที่จะเรียนหรือไม่ โดยเฉพาะคาบเรียนสุดท้าย นักเรียนส่วนใหญ่จะรู้สึกเหนื่อยล้า และหิว แสดงถึงความไม่พร้อมของผู้เรียน ครูอาจจะกระตุ้นผู้เรียนโดยให้เล่นเกม บางครั้งครูหนือใช้วิธีการหลับตาสุ่มนับเลข ถ้านักเรียนนับเลขตัวเดียวกันพร้อมกัน ถือว่าแพ่ และครูอาจสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน ด้วยการกล่าวว่า หากนักเรียนชนะ คาบเรียนนี้ จะไม่มีการเรียนการสอน

๒) ตรวจสอบ (Check up) ครูต้องตรวจสอบความรู้ที่นักเรียนได้รับจากบทเรียนครั้งก่อน อาจเป็นการตรวจการบ้าน ให้นักเรียนตอบคำถาม ถูกผิด จับคู่ หรือเลือกตอบ เป็นต้น

๓) **อุ่นเครื่อง (Warm up)** เป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่บทเรียน โดยครูอาจให้นักเรียนเล่นเกมทายคำ ทายรูปภาพ ซึ่งเกมที่เลือกใช้จะต้องเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนที่ครูจะสอนได้ด้วย เช่น ให้นักเรียนระบุภาพที่เกี่ยวข้องกับประเทศอังกฤษ จากนั้นจึงเชื่อมโยงว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประเทศอังกฤษหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อาหาร ธงชาติ แต่นักเรียนยังไม่ทราบการศึกษาของประเทศอังกฤษ ดังนั้นวันนี้เราจะมาเรียนรู้เรื่องนี้กัน

๔) **สาระหลัก (Main Idea)** ครูอาจให้นักเรียนอ่านหนังสือตามลำพัง จากนั้นให้ปิดหนังสือ และบอกใจความสำคัญของสิ่งที่นักเรียนได้อ่าน

๕) **สรุป (Consolidation)** โดยต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กอ่อน และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กเก่ง อาจเป็นการถาม-ตอบ การแสดงบทบาทสมมติ การเติมคำในบทเพลง โดยขณะเล่นเกม ครูต้องให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนอยู่เสมอ โดยการชื่นชมเมื่อนักเรียนจะตอบผิด

๖) **การบ้าน (Homework)** ให้การบ้านกับนักเรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้นักเรียนได้ทบทวนกับสิ่งที่ได้เรียนรู้

ที่ปรึกษา

๑. ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร	ประธานมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี
๒. นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ	กรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี
๓. ดร. เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า	กรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี และ
ผู้จัดการสำนักงานมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี
๔. คณะกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี	

บันทึกการประชุม

นักศึกษาทุนโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) ระดับปริญญาโททางการศึกษา รุ่น ๕ และ ๖

๑. นางสาวอรพรรณ เทพมณี ประเภท Super Premium
๒. นางสาวปิยาอร ทรัพย์ผ้าพับ
๓. นางสาวนันทิพร ทาเกตุ
๔. นายศตายุ นุ่นสวัสดิ์
๕. นายชัยภัต บัญเจือจันทร์

เรียบเรียงและบรรณาธิการเนื้อหา

๑. ดร. รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๒. นางสาวสิริกัญญา สุขวิเสส สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒
๓. นายวีระพงษ์ อุเจริญ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๔. นางสาวดวงดาว ศิลาอาสน์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๕. นางสาวณัฐินี พรหมประสิทธิ์ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
๖. นางสาววรรณธิรา น้อยศิริ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๗. นายธเนศ เรียงแหลม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

บรรณาธิการภาพ

ดร.จุฬากรณ์ มาสถียรวงศ์ สถาบันรามจิต

ภาพประกอบ

๑. มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี
๒. สถาบันรามจิตติ
๓. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา